

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI  
FILOZOFICKÁ FAKULTA  
KATEDRA DĚJIN UMĚNÍ

**BAROKNÍ SLOUPY, KŘÍŽE A SOCHY V LITOVLI**

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

TEREZA ŠPAČKOVÁ

Vedoucí práce: doc. Martin Pavlíček, Ph.D.

Olomouc 2016

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, s využitím uvedených pramenů a literatury.

Ve Vsetíně 13. prosince 2016

Tereza Špačková

Rozsah práce je 69 106 znaků.

Na tomto místě bych chtěla poděkovat doc. Martinu Pavlíčkovi, Ph.D za vedení mé práce. Děkuji rovněž mým blízkým za velkou podporu, kterou mi věnovali po celou dobu mého studia.

## Obsah

1. Úvod.....	6
2. Přehled literatury a dosavadního bádání .....	7
3. Barokní sochařství v Litovli.....	9
4. Soupis památek .....	26
4.1 Socha sv. Jana Nepomuckého .....	26
4.2 Socha sv. Jana Nepomuckého .....	27
4.3 Oltář .....	29
4.4 Mariánský morový sloup .....	30
4.5 Hlavní oltář .....	34
4.6 Sloup Nejsvětější Trojice.....	35
4.7 Krucifix.....	37
4.8 Krucifix.....	38
4.9 Krucifix.....	38
5. Závěr .....	40
Seznam pramenů .....	41
Seznam literatury.....	42
Seznam vyobrazení.....	44
Obrazová příloha .....	45
Anotace.....	77

# 1. Úvod

Bakalářská práce se zabývá barokním sochařstvím v Litovli. Podává přehled literatury vážící se k danému tématu a postihuje stav dosavadního bádání. Stěžejní kapitola zpracovává téma barokní sochařství v Litovli, mapuje v chronologickém sledu tamější dochované sochařské a kamenické památky a věnuje se dobovým sochařům, autorům daných děl: Janu Johannovi Sturmerovi (1675–1729), Tobiášovi Schützovi (?–1724?) a Jiřímu Antonínovi Heinzovi (1698–1759).

Součástí práce je podrobný soupis zmiňovaných dochovaných sochařských realizací z období baroka. Cílem práce je odborně zpracovat památky barokního sochařství v Litovli se zaměřením na díla v exteriéru, tj. na barokní sloupy, kamenné kříže a skulptury. V práci jsou zmíněny některé z realizací v sakrálním interiéru.

## 2. Přehled literatury a dosavadního bádání

Umělecké památky v Litovli okrajově zmiňují práce z oboru regionální historiografie, které se věnují historii města (ať už se jedná o publikace, články zveřejněné v časopisech či o odborné texty publikované ve sbornících městského Muzea Litovel).

Svou pozornost k Litovli obrátil německý historik Johhan Kux. *Geschichte der Stadt Littau: von den ältesten Zeiten bis zum Jahre 1848*<sup>1</sup> je jeho vlastivědně zaměřená práce.

Profesor a správce okresního muzea Karel Sedlák je jedním z prvních, kteří se zabývají litovelskou historií. O některých památkách města Litovle se zmiňuje ve svém strojopisu *Z dějin Litovle*<sup>2</sup>. V kapitole Staré nápisy, znaky a letopočty v královském městě Litovli postupně rozebírá historickou paměť města skrytou v nápisech.

Další snahou popsat dějiny města Litovel je kniha regionálního historika a dlouholetého kronikáře Lubomíra Šika *Litovelské paměti*<sup>3</sup>. Tato publikace vznikla v souvislosti 700. výročí udělení městských práv, které si občané Litovle připomněli v roce 1991. Lubomír Šik shrnuje historické události od nejstarších dob až po dobu normalizace. Jeho práce čerpá především ze strojopisu K. Sedláka.

O litovelské památce Mariánském sloupu na náměstí Přemysla Otakara se ve stati o mariánských a svatotrojičních sloupech Johanna Sturmera zveřejněné ve sborníku *Ars naturam audiuvans*<sup>4</sup> zmiňuje historik umění Pavel Suchánek. V poznámkovém aparátu této kapitoly se okrajově zabýval i sochou sv. Jana Nepomuckého na Vítězné ulici v Litovli.

V monografii *Jiří Antonín Heinz, 1698-1759*<sup>5</sup> od historičky umění Heleny Zápalkové zpracovává autorka život a dílo tohoto barokního sochaře a v katalogové části se zabývá jeho oltářním dílem pro litovelský kostel sv. Filipa a Jakuba.

---

<sup>1</sup> Johann Kux, *Geschichte der Stadt Littau: von den ältesten Zeiten bis zum Jahre 1848*, Brünn 1900.

<sup>2</sup> Karel Sedlák, *Z dějin Litovle*, strojopis uložen v Muzeu Litovel, Litovel 1957.

<sup>3</sup> Lubomír Šik, *Litovelské paměti*, Litovel 1994.

<sup>4</sup> Pavel Suchánek, Mariánské a svatotrojiční sloupy Johanna Sturmera, in: Jiří Kroupa (ed.), *Ars naturam audiuvans. Sborník k počtě prof. PhDr. Miloše Stehlíka*. Brno 2003, s. 11–29.

<sup>5</sup> Helena Zápalková, *Jiří Antonín Heinz 1698-1759*, katalog výstavy, Olomouc 2011.

Zatím poslední autorkou věnující svou pozornost právě Litovli je Sandra Kolářová, která sepsala bakalářskou práci *Gotická a renesanční architektura města Litovle*<sup>6</sup> a stejnojmennou práci magisterskou,<sup>7</sup> v níž své bádání ještě prohloubila.

---

<sup>6</sup> Sandra Kolářová, *Gotická a renesanční architektura města Litovle*, bakalářská diplomová práce, Univerzita Palackého v Olomouci, filozofická fakulta, Olomouc 2013.

<sup>7</sup> Sandra Kolářová, *Gotická a renesanční architektura města Litovle*, magisterská diplomová práce, Univerzita Palackého v Olomouci, filozofická fakulta, Olomouc 2015.

### 3. Barokní sochařství v Litovli

Litovel je město s poměrně dlouhou a pestrou minulostí, která sahá do dob halštatské kultury.<sup>8</sup> Toto menší město leží nedaleko Olomouce, jež byla svou větší rozlohou, důležitostí i bohatstvím ideálním místem pro vznik a podporu umění. Do Olomouce přicházeli umělci z řady míst, aby pracovali na zakázkách pro město, arcibiskupství a nejrůznější řády. Umění velmi ovlivnilo vzhled Olomouce, protože umělecké zakázky se týkaly nejen architektury, ale i sochařství, malířství a dalších uměleckých řemesel. Umělci ovšem nepůsobili pouze v Olomouci, ale i přilehlá města jako právě Litovel využívala jejich služeb. Lidé vždy toužili po kráse a po demonstraci víry. Umění baroka sloužilo i těmto účelům.

Na území města Litovel se nachází sedm sochařských exteriérových děl z období baroka. U některých lze prokázat, kdo na těchto dílech pracoval. U většiny soch není znám autor, protože sochy nejsou signované a nedochovaly se k nim ani archivní materiály. K určení autorství děl by v takovém případě mělo být užito slohově kritického rozboru těchto soch.

Patrně nejstarší památkou z doby barokní je socha Jana Nepomuckého<sup>9</sup> stojící ve výklenku domu v Palacké ulici. Na soklu sochy se nachází letopočet

---

<sup>8</sup> Viz. Šik, (pozn. 3), s. 7.

<sup>9</sup> Jan Nepomucký byl nejen v barokní době významným světcem. Pocházel z jihozápadních Čech, z města zvaného Pomuk, které je dnes díky známosti Jana Nepomuckého zvané Nepomuk. Narození Jana Nepomuckého řadíme mezi roky 1340 a 1350. Otcem Jana Nepomuckého byl rychtář, jehož rod pocházel z Německa. Prvotního vzdělání se Jan Nepomuckému dostalo patrně z cisterciáckého kláštera, který sídlil nedaleko města Pomuk. Po těchto studiích prohluboval své znalosti v latinském učilišti v Žatci a následně pokračovala jeho studijní léta i v Praze, kde studoval filozofii a teologii na univerzitě. Po studiích se stal notářem. Do notářského úřadu jej jmenoval arcibiskup Jan Očko z Vlašimi, u kterého byl Jan Nepomucký oblíben. Rok 1374 mu přinesl povýšení, protože se stal prvním arcibiskupovým notářem. Vztah Jana Nepomuckého a Jana Očka z Vlašimi byl natolik důvěryplný, že se Jan stal i arcibiskupovým důvěrníkem. V roce 1379 přijal Jan z Pomuku kněžské svěcení a následujícího roku získal místo faráře v kostele sv. Havla na Starém Městě. Následovalo studium práv v Praze a Padově. Za svého pobytu v Padově byl zvolen studenty jako rektor univerzity. Do Prahy se vrátil jako doktor církevního práva a stal se vyšehradským kanovníkem a žateckým arcijáhenem. Nový arcibiskup Jan z Jenštejna jmenoval Jana Nepomuckého svým generálním vikářem. Tato funkce přinesla Janu možnost dohledu nad celou diecí. Záleželo mu na vzdělání kněžích a kontroloval, zda se ve svých kázáních nedopouštějí bludů. Za jeho úřadu bylo postaveno mnoho nových chrámů. Také jmenoval do funkcí velké množství kněžích.

Po nástupu Václava IV. na trůn docházelo k častým neshodám mezi králem a arcibiskupem Janem z Jenštejna. Kvůli sporům těchto dvou vlivných osobností tehdejší doby se dostávali do nebezpečí i lidé v jejich blízkosti. Král Václav IV. se chtěl mstít Janu z Jenštejna a jeho druhům. Ke mstě nedošlo díky tomu, že Jan z Jenštejna i s Janem Nepomuckým a dalšími lidmi se nenacházeli v místě, kde arcibiskup obvykle pobýval, a nebyli tudíž zastizeni. Následně proběhlo jednání mezi královskou a arcibiskupskou radou a spory mezi oběma stranami byly urovnány vzájemnou dohodou. Urovnání

1716. Autor sochy není znám. Tato statue není jedinou, která v Litovli zobrazuje sv. Jana Nepomuckého. Další lze najít i na Vítězné ulici na Svatojánském mostě.

Svatojánský most je jednou z významných památek Litovle. Středověká mostní stavba je tvořena šesticí půlkruhovitých, do středu stoupajících oblouků. Oblouky mostu spočívají na mohutných hranolových mostních pilířích. Zmínek o tomto mostě mnoho není. První pochází pravděpodobně z roku 1592. Most je obsažen i v básnickém díle „*Begründung der Stadt Lüttau*” od litovelského rodáka Gregora Tarca, který byl svého času varhaníkem kostela sv. Mořice v Olomouci. Celá básnická skladba o 834 verších v německém jazyce popisuje Litovel a počátky vzniku města. Podává rovněž vysvětlení, proč byl později v době barokní most osazen právě Janem Nepomuckým. Tarco líčí v básni povodněmi sužovanou renesanční Litovel těmito slovy:

...,*však když se vody přivalí,  
všechna ta pole zaplaví,  
což častokrát se přihází,  
lid mívá dosti nesnázi*”...

Přímo ke Svatojánskému mostu se pak vztahuje část:

„... *Když býval tu krutý mráz,  
i sněhu napadlo po pás,*

---

vztahů však nemělo dlouhého trvání. Při osobním setkání se situace znovu vyostřila a vyústila v zatčení Jenštejnových spolupracovníků. Zatčení králem byli: hofmistr Němpr, probošt Václav Knobloch, generální vikář Jan z Pomuku a Mikuláš Puchník. Tato čtveřice mužů měla být údajně vyslýchána samotným králem a ve staroměstské rychtě ohledně plánů arcibiskupa Jana z Jenštejna. Na Jana Nepomuckého byla využita tortura formou „štosování”, což bylo vyzvednutí mučené osoby do vzduchu za ruce spoutané za zády. Další mučení proběhlo pomocí palečnic a následného natažení na skřípec. V této fázi měl být Jan Nepomucký mučen ještě pálením boků. Za důvod, proč byl Jan Nepomucký takto nelítostně mučen, je často brána touha krále prolomit zpovědní tajemství, které mučený ukryval. Udává se, že král Václav IV. poslal svou ženu královnu Žofii za Janem Nepomuckým, aby se mu vyzpovídala ze svých hříchů. Král totiž svou ženu podezíral z nevěry a chtěl Jana Nepomuckého přinutit k vyžrazení královny z povědního tajemství. Nepomucký však králi informace, které chtěl král slyšet, neposkytl a došlo k jeho umučení. Zajatcům bylo pod pohrůzkou smrti utopením přikázáno podepsat list, ve kterém stvrzovali, že nevyzradí skutečnost, že byli zajati a mučeni. Jan Nepomucký tuto listinu odmítl podepsat. Patrně i proto, že po tak náročném mučení nebyl podpisu schopen. Král Jana Nepomuckého nechal svázat a pravděpodobně už mrtvého jej nechal hodit z Juditina mostu do Vltavy. Čerpáno ze Zuzana Konvicová, *Čeští svatí patroni jako mosty spojující naši zemi se světem*, bakalářská diplomová práce, Masarykova Univerzita, pedagogická fakulta, Brno, 2015, s. 15-18.

*a brzy přišel jarní den,  
přivalila se povodeň -  
všechny tu mosty strhala,  
jediný z nich nenechala,  
město jak mořem oblila,  
lidé se v lodích plavili,  
než vody řeky opadly,  
Ted' nebezpečí  
nehrozí, i když si  
někdy zahrozí a  
voda se zas rozleje*

*-  
mosty už nám nerozbije,  
přes vodu, na Staré Město,  
postaven most a ten je s to,  
pevným kovem a kameny  
uchránit se před vodami,  
suchou nohou po něm přejdeš,  
v zemi podobný nenajdeš... ”<sup>10</sup>*

Z básně vyplývá, že most byl schopen ustát povodňové stavy. Tím si později zasloužil mít i svého patrona proti povodni. Jan Nepomucký byl v českých zemích velmi oblíbeným barokním světcem. Tato svatojánská kamenná socha patří mezi světcova vyobrazení, která vznikla ještě před jeho blahorečením (1721), neboť je datována do roku 1718.<sup>11</sup>

Nepomucký na mostě byl vytvořen s velkou pravděpodobností Janem Sturmerem, což vyplývá z jeho korespondence s litovelským magistrátem. Magistrát odmítá přijmout Sturmerovo domnělé právo na zhotovení oltáře pro tamější kostel sv. Marka. Argumentuje tím, že jeho cena za celý projekt je vysoká

---

<sup>10</sup> Vlasta Kauerová, *Svatojánský most v Litovli*, in: *Ročenka Státního okresního archivu v Olomouci* 6 (25) 1997, s. 125-129.

<sup>11</sup> Petr Dufek – René Tikal, *Restaurování sochy sv. Jana Nepomuckého na kamenném mostě v Litovli*, in: restaurátorská zpráva, Praha 2000.

a navíc se magistrát odvolává na svou nespokojenost se sochařovou dřívější prací, a to právě na sochu sv. Jana Nepomuckého na Svatojánském mostě. Tato socha podle magistrátu nebyla provedena kvalitně. Odpověď magistrátu datovaná 13. červencem 1718 reaguje na Sturmerův dopis z 10. července 1718, z čehož lze usuzovat, že socha sv. Jana Nepomuckého pochází z doby před tímto datem.<sup>12</sup>

Jan Sturmer je doložen poprvé v olomouckých pramenech roku 1704. V září tohoto roku totiž podali svou stížnost na kamenického mistra Václava Rendera sochaři Franz Zürn st., Augustin Thomasberger, Franz Leblaz a Johan Herzog. Render jim dle jejich slov zasahoval do řemesla a obíral je tak o obživu. Navíc údajně jednomu ze sochařů, Franzi Zürnovi, měl Render odloučit tovaryše, kterým byl právě Jan Sturmer. Franz Zürn ve stížnosti dodává, že luterán z pruského Královce pro něj pracoval již dva roky.<sup>13</sup> První setkání Jana Sturmera s Olomoucí a jejím okolím lze tedy datovat do roku 1702. V tomto roce mu dle pozdějších matričních záznamů mělo být již 27 let. Žalující strana tvrdila, že Václav Render jedná v rozporu s cechovními artikuly. Tyto artikuly dávaly pravomoc k tvorbě volných soch pouze sochařům. Rozezlení žalující umělci tvrdili, že Render společně se Sturmerem tvořili i dřevěné volné sochy, které prodávali, a konkurovali tak sochařům navzdory cechovním artikulím.

Zásluhou konkrétních stížností žalujících sochařů se dozvídáme o sousoší Nejsvětější Trojice u Šternberka, blíže neurčené soše u Loštic a souboru čtrnácti bust pro hraběte Braidu, které měli obžalovaní vytvořit. Hrabě Franz Julius Braidu později mezi lety 1706 až 1729 působil ve funkci olomouckého světícího biskupa. Zmíněné sochy nelze identifikovat, přesto konflikt poukázal na počátky Sturmerova sochařství.

Render si přirozeně nenechal obvinění líbit a jal se obhájit sebe i Sturmera. Svým sebevědomým vystupováním a vervou, se kterou se do obhajoby pustil, způsobil, že spor mezi ním a dotyčnými sochaři se táhl až do roku 1711.<sup>14</sup>

---

<sup>12</sup> Josef Pucek, *Tobiáš Schütz, tvůrce oltáře v kostele sv. Marka v Litovli*, in: Okresní archiv v Olomouci 1991, Olomouc 1991, s. 204.

<sup>13</sup> Pavel Suchánek, *Johann Sturmer, olomoucký sochař počátku 18. století*, magisterská diplomová práce 1999, Masarykova Univerzita, filozofická fakulta, Brno 1999, s. 8.-9.

<sup>14</sup> *Ibidem*, s. 9.-10.

V rámci informací obsažených v Renderově dopisu reagujícím na žalující stranu z 21. listopadu roku 1704 vyplouvají na povrch tyto skutečnosti. Render razantně odmítl pravdivost tvrzení, že Sturmer přešel do jeho dílny nezákonným způsobem. Právě naopak — Render měl být požádán, aby Sturmera zaměstnal samotným Franzem Zürnem, který neměl pro Sturmera dostatek práce. Render Sturmerovi platil týdně částku 5 zlatých. Dále uvedl, že Sturmer pracoval již velmi samostatně už minulou zimu v dílně Thomasbergera. K problému prací v lomu Render uvedl na pravou míru skutečnost, že při práci přímo v lomu nepodléhají sochaři cechovním předpisům. Tuto svou myšlenku doložil konkrétním příkladem prací sochařů Georga Richtera a Michaela Mandíka. Michael Mandík podle Rendera rovněž nebyl členem olomouckého cechu a přesto vytvořil v maletínském lomu na konci 17. století kupříkladu sochu sv. Mořice pro olomoucký kostel zasvěcený témuž patronu. Render své prohlášení podpořil svědectvím maletínského rychtáře Václava Sappera pomocí přílohy jeho dopisu z října 1704. Václav Sapper v dopise Renderovi potvrdil, že ve zdejších maletínských lomech sochaři vždy pracovali svobodně. K obvinění z prodeje dřevěných soch se Render vyjádřil vysvětlením, že v jeho dílně se nejednalo o hotová díla, nýbrž o sochařské modely k budoucím dílům a jejich prodej nemůže Zürn nijak dokázat. Značnou část obhajoby věnoval tvrzení, že nejen sochaři, ale i kameníci mohou při své práci pracovat s materiály jako je pískovec či mramor a využívat je pro tvorbu soch. Tento problém Render obhájil tvrzením, že tvorba soch kamenickými mistry je v Olomouci nutností, protože olomoučtí sochaři Franz Leblas a Johann Herzog pracují pouze ve dřevě, Zürn je pro tuto práci příliš starý a od sochaře Thomasbergera Render ještě, “nic pořádného“ neviděl. Přestože celý tento spor se táhl až do roku 1711, Render jej vyhrál již v roce 1705, kdy mu 30. ledna bylo uděleno císařské privilegium. Toto privilegium umožňovalo pracovat v kameni bez omezení. Render tedy směl tvořit i sochy a pro své práce mohl zaměstnávat nejlepší sochaře, a to i v případě, že tito sochaři stáli mimo cech.<sup>15</sup>

Celý spor se spojuje s vůbec prvním dochovaným sochařským dílem od Johanna Sturmera. Za toto dílo je považován svitavský mariánský sloup, který měl vzniknout v letech 1702 až 1703. Brzké datum ukončení stavby uvedené na

---

<sup>15</sup> Ibidem. s. 10-11.

chronogramu se vzhledem k jednoduchosti sloupu zdá být reálné. S autorstvím Rendera nesouhlasí Pavel Suchánek. Argumentuje tím, že sloup nemá příliš vysokou sochařskou úroveň, přestože Render si mohl dovolit přizvat ke své práci ty nejlepší sochaře. Proto se domnívá, že ve Svitavách nejde o jeho práci. Dílo směřuje podle Suchánka spíše k okruhu zürnovskému a k těmto okruhům mohl Sturmer jako učeň náležet. Ovšem vzhledem ke sporu probíhajícímu právě v době vzniku svitavského sloupu není Sturmerova spoluúčast na tvorbě sloupu potvrzena. Až v roce 1707 byla doložena Sturmerova přítomnost ve Svitavách<sup>16</sup>.

Do Olomouce se po několika letech vrátil. V prosinci roku 1712 Sturmer zakoupil dům na Böhmengasse 3 od Václava Hasse. Sturmer za dům zaplatil celých 900 zlatých. Rovněž v Olomouci požádal o udělení měšťanského práva. K jeho přijetí mezi měšťany došlo 26. května 1713. Sochařským mistrem se stal 3. listopadu téhož roku. Nezbytnou podmínkou pro udělení měšťanského práva i pro získání mistrovského práva byl v 18. století sňatek. Sturmer po příchodu do Olomouce tuto podmínku manželství splňoval. Byl totiž sezdán s jistou Marií Elizabeth, kterou pojal za manželku pravděpodobně právě za svého působení ve Svitavách.<sup>17</sup>

Jeho nejvýznamnější realizací v Olomouci byla jeho výzdoba mariánského sloupu na Dolním náměstí. Dvacátá léta 18. století mu přinesla práci pro olomoucké premonstráty z Hradiska, pro které vytvořil novou kazatelnu konventního kostela. Následně dodal poutnímu kostelu na Svatém Kopečku výzdobu varhanní skříně, soubor kamenných soch apoštolů a sochy sv. Rocha se sv. Šebestiánem pro atiku rezidence.

Kostel sv. Mořice v Olomouci se rovněž může chlubit dílem tohoto umělce, a to pískovcovou sochou anděla s nádobou na svěcenou vodu, kterou do kostela dodal ve dvacátých letech 18. století.

Význam dílny Jana Sturmera spočívá ve skutečnosti, že do ní angažoval množství mladých umělců. Tito mladí tovaryši se postupně osamostatnili a tvořili

---

<sup>16</sup> Ibidem, s. 15.

<sup>17</sup> Ibidem, s. 16.

další díla důležitá pro barokní vývoj. Mezi tyto umělce patří například Ondřej Zahner, Jan Jiří Schaubeger nebo Josef Winterhalder st.<sup>18</sup>

Dalším umělcem, který Litovel obohatil o své dílo byl Tobiáš Schütz, který pro kostel sv. Marka vytvořil oltář Panny Marie, královny andělů. Přestože měl o vytvoření oltáře zájem Jan Sturmer, byla tato práce zadána Tobiáši Schützovi.<sup>19</sup>

O Tobiáši Schützovi není mnoho dochovaných zpráv. Do Olomouce Tobiáš Schütz přišel z Čech roku 1717. V Olomouci byl tovaryšem u Augustina Thomasbergera, kde se měl zúčastnit taky prací na olomouckém mariánském sloupu. Pod vedením Václava Rendra Tobiáš Schütz věnoval svou pozornost rovněž sochařským aktivitám v Kunčině u Moravské Třebové. Právě zde měly vznikat sochy pro olomoucký mariánský sloup. Koncem roku 1723 nebo počátkem roku 1724 tento nadějný sochař umírá. Nedlouho před svým skolem 30. října 1723, byl nemocen oddán na lůžku s Terezií Pittnerovou. Svědkem obřadu byl kamenický mistr Václav Render. Dne 26. února 1724 byl datován inventář Schützovy pozůstalosti.<sup>20</sup>

Litovelský oltář je dokonce jediné dílo, které lze Tobiáši Schützovi s určitostí připisat. Schützovo sochařské školení mohlo pravděpodobně probíhat v Praze v dílně Matěje Václava Jäckela. Litovelský oltář jako sochařovo rané dílo by totiž ukazovalo na podobnost sochařského stylu s dílnou Jäckelovou. Uchopení sochařské formy, na kterou měl vliv dynamismus vrcholně barokního berniniového směru, je u tohoto díla poněkud utlumen. Pro Jäckelovy sochy je blízký výrazný kontrast podpořený ladně esovitým prohnutím osy těla a oživený malebnou draperií s tendencemi k protáčení lemů a jejich zvedáním, což jsou prvky, kterých si můžeme všimnout i na litovelských andělských postavách.<sup>21</sup>

Střední Evropa byla v letech 1679—1680 zasažena vlnou morové epidemie. Strach ze smrti, jež tato nemoc způsobovala, spolu s barokní zbožností, podpořil vznik spojení tradice mariánských a svatotrojičních sloupů s morem. Sloupy tak

---

<sup>18</sup> Ondřej Jakubec – Marek Perůtka (edd.), *Olomoucké baroko: Výtvarná kultura 1620- 1780*, 2. svazek, katalog, Olomouc 2010, s. 181.

<sup>19</sup> Viz Pucek (pozn. 12), s. 203.

<sup>20</sup> Ibidem, s. 203.

<sup>21</sup> Viz Ondřej Jakubec – Marek Perůtka (edd.) (pozn. 18), s. 181.

začaly plnit funkci morových památníků. Ovšem objevovala se i symbolika triumfální a memoriální.<sup>22</sup>

Postavení morového sloupu zpravidla předcházela procesí, kterých se zúčastnili obyvatelé města, radní i členové mariánských bratrstev. Radní vyslovili slavnostní slib, že po odvrácení morové epidemie bude postaven děkvný památník jako připomínka záchrany města od morové nákazy. Nejčastěji se stavěly kamenné monumenty na náměstích ke cti Nejsvětější Trojice nebo Panny Marie. Lidé neopomíjeli své prosby obracet ani k dalším světcům, kteří byli považováni za ochránce před morem. Průběh ceremoniálu slavnostního slibu je znám např. z Uherského Hradiště nebo Moravské Třebové z roku 1715. Postavení základního kamene provázela procesí, slavnostní bohoslužby a účast všech občanů.<sup>23</sup>

Jeden z prvních barokních mariánských sloupů vůbec se nachází v Římě. Tento sloup stojí na Piazza Santa Maria Maggiore a byl postaven mezi lety 1613—1615 za pontifikátu papeže Pavla V. (1605—1621).

Nejstarší mariánský sloup vztyčený v zaalpských zemích byl posvěcen roku 1638 v Mnichově. Jednalo se o triumfální typ stavby připomínající vítězství bavorských vojsk v bitvě na Bílé hoře. Touto stavbou byl inspirován nejen památník na vídeňském náměstí Am Hof z roku 1647, ale i mariánský sloup postavený na Staroměstském náměstí v Praze. Staroměstský sloup posvěcený v roce 1650 se bohužel dnešních dní nedočkal, neboť v roce 1918 došlo k jeho zničení. První mariánskou stavbu tohoto typu na Moravě je morový sloup stojící od roku 1679 před klášterem na Velehradě.<sup>24</sup>

Tvůrci prvních sloupů čerpali svou ikonografii především ze silného mariánského kultu. Socha Panny Marie byla umístěna na vrcholu a představovala Assumptu nebo typ Immaculata. Asumpta je zobrazení panny Marie Nanebevzaté. Panna Maria je často korunovaná a stojící na půlměsíci.<sup>25</sup> Patrně nejrozšířenějším typem v barokní době se stala Immaculatta - Panna Maria Neposkvrněného početí.

---

<sup>22</sup> Simona Jemelková, Helena Zápalková, *Olomoucké barokní sloupy*, in: *Olomoucké baroko - výtvarná kultura let 1620 až 1780*, Olomouc 2010, s. 142.

<sup>23</sup> Viz Suchánek, (pozn. 13), s. 28.

<sup>24</sup> Hana Petříková, *Oblačné sloupy v českých zemích*, magisterská diplomová práce, Univerzita Palackého v Olomouci, filozofická fakulta, Olomouc 2011, s. 11-12.

<sup>25</sup> Jan Royt, *Slovník biblické ikonografie*, Praha 2006, s. 208.

Vrcholová socha Panny Marie byla často doprovázena zobrazením bojujících andělů. Z důvodu vlny morových epidemií, které proběhly střední Evropou v letech 1679—1680 a 1713—1716 došlo ke změnám v ikonografii těchto sloupů. Ikonografie byla v souvislosti s morem obohacena o množství morových patronů. Sloupy jsou často doplněny i o světce, kteří se pojili s místem jejich postavení (lokální patroni), nebo byli důležitými pro donátory stavby.<sup>26</sup>

Nejoblíbenějšími patrony proti moru byli především sv. Šebestián, sv. Roch a sv. Antonín Paduánský. Vedle těchto hlavních morových patronů se však často objevovali: sv. Makarios, sv. Tekla, sv. Řehoř Veliký, sv. František Xaverský, sv. Karel Boromejský, sv. Kateřina Sienská, sv. Rosálie a další. Tyto světce provázejí ještě další skupiny ochránců v různých nebezpečích a nemocích, zemských patronů, nebo již řečení patroni spojení s místem nebo důležitými donátory stavby.<sup>27</sup> V evropských zemích bylo množství morových sloupů postaveno mezi dvěma obdobími velkých morových epidemií, které přišly v letech 1678—1680 a 1713—1715.<sup>28</sup>

Litovelský Mariánský morový sloup, jenž je situován na náměstí Přemysla Otakara, je přirozeně nejvýraznější a nejznámější památkou města. Listina z bány kostela na Staroměstském náměstí vypovídá o morové epidemii, která předcházela stavbě mariánského sloupu:

*„Za času Ferdinanda Leopolda*

*Zeysbergera, rodem Moravana z Budišovic, tehdy faráře litovelského, se přihodily tyto události hodné zmínky. Pro nakažlivou nemoc, mor, který se rozšířil od 18. února 1714 až do 28. března byli jsme od tehdy vládnoucího císaře Karla VI. ze všech stran uzavřeni. Toto uzavření, ačkoliv nám bylo obtížné, přece bylo snesitelné. Třebaže toho roku mor na krátký čas ustal, opět oživil a my Litovelští spolu s předměstími od 25. července do 1. listopadu znovu jsme byli uzavřeni. Bylo to horší než dříve, poněvadž ze všech stran jsme byli obklopeni vojskem, které nám všechno živobyť*

---

<sup>26</sup> Viz Jemelková – Zápalková (pozn. 22), s. 142.

<sup>27</sup> Viz Suchánek, (pozn.13), s. 30.

<sup>28</sup> Jiří Slouka, *Mariánské a morové sloupy Čech a Moravy*, Praha 2010, s. 23.

*zabralo a obilý i potraviny nikdo nám nepřinášel. Kdyby nám nebyl vypomohl kníže Josef z Lichtenštejna, byl by hlad dříve než mor učinil konec našeho života.*

*V tomto bědném postavení, které se nedá dobře vypsati, také prý obraz svaté Pavlíny na předměstí pod lípou plakal. Před tímto obrazem sloužil mši můj kaplan, byv vyzván k zaopatření nemocných. Tento kaplan se jmenoval Antonín Matěj Jan a byl rodák z Olomouce. Obětovati mši v kostele bylo zakázáno biskupskou konsistoří. On si tam nedaleko nemocnice, nedaleko mlýna zv. Pušmýl, zřítíl oltář pod lípou, která nyní stojí u mostu zv. lidově Šperlíkův most. Mnoho set lidí, kteří viděli skanouti jednu slzu z pravého oka tohoto obrazu, chtějí o tom složit přísahu. Poněvadž však biskupská konsistoř tomuto zázraku málo věří, byl obraz umístěn na odděleném místě v pokladně nad sakristií.*

*Tímto se milý čtenáři doporučuji tvým modlitbám a vyprošuji ti lepší časy. Toto jsem napsal nakvap v Litovli 11. dubna 1715. Tato bář na kostele sv. Jakub, silným větrem sražena 12. dubna t. r., byla opět nasazena.*<sup>29</sup>

Díky této listině získáme představu o prožitcích lidí tehdejší doby. Důležitá je i zmínka o zázraku sv. Pavlíny, která je morovou patronkou a také jednou z figur nacházející se na morovém sloupu. Mariánské zasvěcení morového sloupu by mohlo souviset s ikonografickým motivem, který se objevoval na některých barokních morových obrázcích, jež zobrazovaly mor v rytinách jako hněv Hospodina, který posílal z nebe na lid morové rány, avšak Panna Maria bránila lidi před těmito ranami svým tělem.<sup>30</sup>

Litovelský mariánský morový sloup je typem kuželovitým a náleží do skupiny morových sloupů, které se vyznačují podnoží s výklenkovou kaplí a grottou.<sup>31</sup> Autorem architektury sloupu je Václav Render, který byl pro tuto práci povolán litovelskými radními. Jako autor sochařských částí je uváděn Jan Johann Sturmer a jeho dílna, která měla v kraji v této době téměř monopol. Vzhled sochařského osazení velmi ovlivnila Sturmerova předchozí práce na mariánském morovém sloupu v Olomouci. Figury sloupu z Litovle jsou však řešeny daleko méně

---

<sup>29</sup> Viz Šik, (pozn. 3), s. 104.

<sup>34</sup> Ibidem, s. 136.

<sup>30</sup> Viz Slouka, (pozn. 28), s. 23.

<sup>31</sup> Ibidem, s. 136.

dynamicky. K oživení jejich kompozic je využito především detailů.<sup>32</sup> Původně měla městská rada ohledně sochařské výzdoby oslovit Tobiáše Schütze.<sup>33</sup>

Skutečnost, že autorství soch připadá na Jana Johanna Sturmera potvrzuje dopis, který Sturmer poslal z Moravské Třebové litovelským radním 10. července 1718. V dopise byly přiloženy jeho náčrty a návrhy k morovému sloupu. 20. května 1719 se v účetních přílohách vyskytuje zmínka o prozatímním potvrzení příjmu deseti zlatých na jeho pohledávku kvůli dodané sochařské práci.<sup>34</sup>

O plném autorství architektury sloupu jako díla Václava Rendera ovšem pochybuje Jiří Kroupa, který zvažuje možnost podílu lichtenštejnského architekta Antonia Beduzziho. K této možnosti jej vede především nezvyklé spojení morového sloupu s architekturou kaple sv. Pavlíny. V dekoru architektury vidí podobnost se šternberskou statuí, na které Beduzzi pracoval a pro jeho hypotézu hovoří i skutečnost, že Antonio Beduzzi se v letech 1730—1731 podílel na stavbě Nových zámků u Litovle.<sup>35</sup>

Na morový sloup přispěl částkou padesáti zlatých litovelský kupec a purkmistr Ulrich Scheiber těsně před svou smrtí 21. srpna 1714. Stavba základů sloupu byla započata roku 1716. Pískovec použitý pro stavbu sousoší pocházel z Maletína. Náklady na sousoší činily 2000 zlatých.<sup>36</sup>

Morový sloup Panny Marie zaujímající čestné místo na náměstí Přemysla Otakara v Litovli byl osazen sousoším světců. Vedle již zmíněné Panny Marie a sv. Pavlíny se sv. Rosálií jsou na sloupu zobrazeni i další patroni proti moru.

Vyobrazen je sv. Šebestián; tento římský mučedník byl brán jako přímluvce proti moru již ve čtvrtém století. K podstatnému rozšíření jeho kultu došlo až později ve století čtrnáctém, kdy byla střední Evropa morem postižena poprvé. Šebestiánova role ochránitele proti moru vychází z martyria této postavy a antické představy, že nemoci jsou způsobovány bohem Apollónem a jeho zlatými šípy. Sv. Šebestián je zobrazen jako postava stojící přivázaná ke stromu a probodená šípy.

---

<sup>32</sup> Viz Suchánek, (pozn. 4), s. 21-22.

<sup>33</sup> Adam Sekanina, *David Johann Zürn (1665 - po 1730)*, magisterská diplomová práce, Univerzita Palackého v Olomouci, filozofická fakulta, Olomouc 2013, s. 70.

<sup>34</sup> Viz Suchánek, (pozn. 4).

<sup>35</sup> Jiří Kroupa, Moravská léta Antoniho Beduzziho (1675-1735), in: *Studia comeniana et historica*, 20, č. 40., s. 83.

<sup>36</sup> Viz Sedlák, (pozn. 2), s. 14.

Sv. Roch je další sochou situovanou na sloupu Panny Marie. K zařazení sv. Rocha mezi morové patrony přispěla legenda, že tento lékař z Montpeliér měl na svých cestách léčit osoby morem postižené. Jako poutník bývá znázorněn s holí, mošnou a mušlí. Často si na vyobrazeních ukazuje na svou vlastní morovou hlízu na vnitřní straně stehna. Posledním atributem, podle kterého lze toho světce poznat, je pes držící v tlamě bochník chleba.<sup>37</sup> S tímto atributem je světec zobrazen právě i v Litovli.

Dalším zobrazeným světcem je Karel Boromejský. Tento světec byl jakožto morový světec podporován potridentskou katolickou církví. Karel Boromejský byl kardinálem Římskokatolické církve a arcibiskupem milánským. K jeho svatořečení došlo v souvislosti s jeho obětavou pomocí nemocným lidem, zejména pak těm, kteří byli postiženi morem. Karel Boromejský bývá zobrazován s velmi nápadnými rysy ve tváři: vysoké čelo, živé oči, tmavá pleť a velmi výrazný nos bývají často vyobrazovány a napomáhají ke světcově identifikaci. Ovšem k určení tohoto světce slouží často i atributy, které světec drží. Jako jsou krucifix, lebka a kajícnický provaz pověšený kolem krku. Oblečen bývá v kardinálském nebo biskupském rouchu.

Posledním světcem na litovelském mariánském sloupu je jezuitský misionář sv. František Xaverský, který v morové ikonografii bývá chápán jako patron dobré smrti.<sup>38</sup>

S barokním uměním v Litovli se lze setkat i v sakrálním interiéru. Sochy od Jiřího Antonína Heinze vznikly pro kostel sv. Filipa a Jakuba. Jako první mu sochy připsal historik umění Miloš Stehlík.<sup>39</sup>

Jiří Antonín Heinz je rodákem ze Svitav, kde se narodil Havlovi a Kateřině Heintzovým. Dne 24. března 1698 byl pokřtěn. Otec Jiřího byl dvakrát ženat, o jeho druhé ženě není mnoho informací, ale ví se, že po Havlově smrti 22. června 1721 se přestěhovala ke svému nevlastnímu synovi do Uničova. Tím nevlastním synem byl právě Jiří Antonín Heinz.<sup>40</sup>

---

<sup>37</sup> Viz Suchánek, (pozn. 13), s. 31.

<sup>38</sup> Ibidem, s. 31.

<sup>39</sup> Viz Zápalková, (pozn. 5), s. 73.

<sup>40</sup> Ibidem, s. 12.

Vůbec první zprávy o Heinzovi pocházejí z roku 1721, kdy signoval svou první sochu sv. Josefa v Moravské Třebové. Pro nedostatek informací již starší literatura zvažuje možnou hypotézu o sochařském učení u Jana Sturmera, protože tento sochař byl ve Svitavách doložen mezi léty 1707–1712. Jiří Antonín Heinz svou povinnou tovaryšskou cestu, při které patrně pracoval u Matyáše Bernarda Brauna, zakončil návratem do rodných Svitav. Následně se přestěhoval do Uničova, kde si 7. května 1726 vzal v kostele sv. Mořice vdovu po Tobiáši Schützovi Marii Terezii. V mořické matrice je Jiří Antonín Heinz zaznamenán jako městský sochař Uničova. Rok po svatbě se narodí sochaři dcera Anna Terezie, která bohužel brzy umírá. Matka Anny Terezie umírá necelý měsíc po své dceři.

Důvod Heinzova usazení v Uničově Otto Kühnert vidí ve snaze získat zakázku na mariánský sloup. Další možností může být problematické získání mistrovství v biskupské Olomouci, a tudíž by pro Heinze byl výhodnější Uničov. Ve druhé polovině 18. století nebylo jednoduché získat privilegium mistrovství. Vztahy mezi právoplatnými členy cechu a sochaři stojícími mimo něj byly napjaté a o rozepře nebyla nouze.

Heinz se jako uničovský sochař objevuje v Olomouci v souvislosti se zakázkou pro olomoucké premonstráty. Podle smlouvy uzavřené 1. února 1731 s Robertem Sanciem měl Heinz vytvořit pro vestibul prelatury kláštera čtyři sochy zobrazující alegorie ročních období. Heinz měl získat ještě jednu zakázku pro premonstráty, a to na Svatém kopečku v Olomouci, ale pro jeho nevhodné chování mu nakonec zakázka nebyla svěřena. Z korespondence<sup>41</sup> vyplývá, že premonstráti nebyli s jeho prací spokojeni. Práce však nebyla jediným problémem, vadilo jim i svérázné vystupování umělce a jeho spotřeba vína.

Svědectví o vznětlivé povaze Jiřího Antonína Heinze lze dohledat i v uničovských zápisech městských protokolů. Ovšem ze zápisu ze 7. května 1734 lze uvažovat o Heinzových psychických problémech a ne pouze o vznětlivé povaze. V zápise totiž městská rada řeší sochařovo „pomatení mysli“ a doporučuje, aby navštívil lékaře, který mohl doporučit jeho posláním do kláštera milosrdných bratří v Prostějově v případě, že by nemohl Heinzovi pomoci. K tomu pravděpodobně nedošlo, protože ze zápisu z 18. června téhož roku vyplývá, že Heinz byl uvězněn v

---

<sup>41</sup> Korespondence mezi svatokopeckým převorem Antonínem Gruberem a hradiským kanovníkem a ředitelem klášterních staveb Ignácem Kayserem.

městském vězení. Již 30. června žádal umělec o navrácení svých zabavených pracovních nástrojů, ale rada z obav o Heinzovo bezpečí a bezpečí ostatních lidí jeho žádost zamítla. Heinzův stav nebyl dobrý a z kláštera milosrdných bratří přišla zpráva, že kvůli nedostatku volných míst jej nemohou přijmout do léčení. Stav Jiřího Antonína Heinze se nakonec zlepšil, což víme díky zápisu radního rozhodnutí z 27. července, že jej na zkoušku na 8 dní ze žaláře propustí. 6. srpna 1734 byly Heinzovi dokonce vráceny i jeho profesní nástroje. Po těchto událostech Heinz Uničov po deseti letech opouští a dostává se do Olomouce, kde je doložen mezi lety 1735–1745.<sup>42</sup>

Heinzovy oltářní sochy pro kostel sv. Filipa a Jakuba v Litovli lze zařadit do Heinzovy expresivně laděné polohy jeho rukopisu, který se projevuje zejména v realizacích konce dvacátých a počátku třicátých let 18. století. Svatý Filip je znázorněn jako vizionář.<sup>43</sup> Postava sv. Filipa může připomínat jednu ze soch, které Jiří Antonín Heinz vytvořil dříve. Heinzova socha sv. Jana Sarkandera zhotovená kolem roku 1735 pocházející z kostela sv. Mořice v Olomouci je kompozičně značně podobná postavě sv. Filipa v Litovli. Obě figury stojí v kontrapostním postoji. Stejně tak pohled obou mužů je upřen směrem vzhůru. Rovněž směřování rukou je u těchto postav velmi podobné. Sv. Filip z Litovle drží v levé ruce dlouhý kříž, o který se zlehka opírá a jeho ruka je umístěna kousek nad jeho pasem. Naopak pravou ruku drží sv. Filip zdviženou vysoko. U sochy sv. Jana Sarkandera je toto držení rukou provedeno podobně, avšak stranově převráceně. I tato postava má široce rozvedenou gestikulaci rukou. Levá ruka světce míří ve svém gestu duchovního vytržení nahoru. Gesto není tak výrazné, jako je tomu u sv. Filipa, ale přesto je kompozičně umístěna velmi podobně. Pravá ruka je naopak směřována dolů a od těla. Hlavu má sv. Jan Sarkander značně zakloněnu a svůj pohled upírá při svém duchovním vytržení vzhůru. U obou postav je patrné lehce esovitě zvlnění těla, způsobené kontrapostem.

---

<sup>42</sup> Viz Zápalková, (pozn. 5), s. 12-14.

<sup>43</sup> Ibidem, s. 71.

Kompozice sochy sv. Jana Sarkandera byla ovlivněna oblíbenou vrcholně barokní parafrází díla Berniniho. Konkrétně parafrází jeho monumentální sochy sv. Longina umístěné v křížení vatikánské baziliky sv. Petra.<sup>44</sup>

Postava sv. Filipa z Litovle působí na první pohled více dynamicky svou traktovaně zpracovanou draperií, která působí rozevlátě. Přesto i socha sv. Sarkandera má svou skrytější dynamiku. Exprese této sochy je patrná z soustředěného výrazu tváře sv. Jana Sarkandera i ze způsobu znázornění jeho rukou, jejichž gestem se dozvídáme o tom, že se děje něco mimořádného.

Další barokní exteriérovou památkou nacházející se v Litovli je sloup Nejsvětější Trojice stojící na Staroměstském náměstí v blízkosti kostela sv. Filipa a Jakuba.

Archiválie latinského textu podává o sloupu Nejsvětější Trojice v Litovli poměrně zajímavé a nové informace. Text je žádostí o posvěcení sloupu s důrazem na významnost osoby svobodného pána Kašpara Florentina z Glandorfu, který byl jedním z olomouckých děkanů a zřejmě litovelský sloup posvětil. Florentin z Glandorfu byl olomouckým děkanem v roce 1749.<sup>45</sup>

Zásluhou jeho iniciativy byla mezi lety 1748 až 1751 přestavěna děkanská rezidence a interiéry získaly novou štukovou a malířskou výzdobu.<sup>46</sup> Děkan Glandorf svou rezidenci vybavil literaturou, která ukazuje na jeho zájem o životopisnou literaturu, vědecká pojednání a šestidílné dějiny královské akademie věd v Paříži. V oblasti jeho zájmu stálo rovněž umění samotné, protože v knihovně byly obsaženy i spisy francouzských akademiků píšících o umění. Mezi tyto autory patřil kupříkladu André Félibien a Francois Blondel. Knihovna obsahovala dobové traktáty o principech civilního i vojenského stavitelství. Dále do ní byla zařazena příručka o perspektivě od Andrey Pozza a Johana Jacoba Schüblera, spis o kreslení od Gérarda de Lairese a pojednání o malířství od Leonarda da Vinci. Z tohoto obsahu knihovny usuzuje Pavel Suchánek, že u Glandorfa se jeho zájem obracel spíše na praktickou

---

<sup>44</sup> Viz Jakubec – Perůtka, (pozn. 18), s. 185.

<sup>45</sup> V tomto roce došlo během přestavby kapitulního děkanství k nálezům základů starodávného kostela. Florentin se přikláněl k názoru, který ve společnosti tehdy převládal, že kostel spadá do dob první křesťanské královny Markomanů Fridegildy (Pavel Suchánek, *Triumf obnovujícího se dne - umění a duchovní aristokracie na Moravě v 18. století*, Brno 2013, s. 126).

<sup>46</sup> Pavel Suchánek, *Triumf obnovujícího se dne - umění a duchovní aristokracie na Moravě v 18. století*, Brno 2013, s. 206.

stránku umělecké tvůrčí činnosti.<sup>47</sup> Glandorfa zájem o umění patrně přivedl i k litovelskému sloupu Nejsvětější Trojice.

Listina je důležitá i z hlediska datace sloupu. Uvádí letopočet 1746, který tento svatotrojiční sloup datuje, a nebo přinejmenším celou dataci sloupu zpřesňuje. Další osobu, kterou listina zmiňuje, je litovelský kaplan Josephus Joanis Weis.

Pohled na památku sloupu Nejsvětější Trojice prozrazuje jistou kvalitativní rozdílnost v částech tohoto sochařského celku. Reliéf Panny Marie bolestné vytesaný do soklu sousoší spolu s reliéfem boje archanděla Michaela se Satanem umístěným v prostřední části sloupu působí daleko méně kvalitně než vrcholová socha Nejsvětější Trojice a je spíše dílem kamenickým než sochařským, na němž se projevují rysy rustikalizace.

Reliéf Panny Marie Bolestné rámovaný gotizujícím oslím hřbetem působí poměrně schematicky. Draperie jejího pláště v sobě nemá ani náznak pohybu. Užití gotizujícího architektonického prvku oslího hřbetu je zajímavým příkladem “ barokní gotiky“ v sochařské tvorbě.

Boj archanděla Michaela se Satanem je reliéf, který je poměrně hrubý, značně stylizovaný a postrádá jemnosti, které bylo užito na vrcholové soše Nejsvětější Trojice.

Z těchto rozdílů by se dalo usuzovat, že dílo nepochází od jedné osoby. Autor vrcholové sochy projevil ve své práci větších kvalit, než jaké jsou předvedeny na reliéfech zdobících sokl památky.

Kamenný kříž z Červenské ulice v Litovli je datován do roku 1746.<sup>48</sup> Toto sousoší nezobrazuje pouze samotný krucifix, ale i andělskou postavu, která při kříži stojí. Reliéf na soklu není kvůli poškození povětrnostními vlivy čitelný. V těsné blízkosti sousoší se nalézá smírčí kříž. Ke kříži nejsou dostupné žádné archivní materiály a autor je neznámý.

Další památkou doby barokní, která se nachází v Litovli, je krucifix nacházející poblíž vchodu do kostela sv. Filipa a Jakuba. O tomto kříži nejsou

---

<sup>47</sup> Ibidem, s. 207.

<sup>48</sup> Ladislav Werkman, *Litovel, Červenská ulice kamenný kříž se sochou anděla*, restaurátorská zpráva, Litovel 2005, s. 2.

dostupné žádné archivní informace. Autor tohoto díla je neznámý. Na soklu kříže je patrný text:

CrVX ChrIstI VoVentI  
CIVIta eXXportata saLVs  
esto etoMnIs a CrVCifIXo  
feLICItas.

Nápis vytesaný na podstavci kříže chronogramem udává rok 1780. Díky tomu je možné jej zařadit mezi pozdně barokní sochařské památky, které se v Litovli nacházejí.

Poslední barokní památkou je kamenný kříž situovaný na ulici 1. máje. Tento barokní kříž pochází z roku 1798. Autor památky není znám.<sup>49</sup>

Na soklu kříže je vytesán reliéf Kladení do hrobu se třemi kříži v pozadí. Tento reliéf je zpracován velmi schematicky a vykazuje znaky rustikalizace forem. Pro nízký reliéf je typický kresebný styl. Schematicnost ztvárnění může v případě znázorněných skalek pod kříži působit až kubizujícím dojmem. V popředí je vytesána imitace zdiva. Schody vedoucí ke hrobu nejsou zobrazeny perspektivně správně.

---

<sup>49</sup> Petr Dufek, René Tikal, *Restaurování kamenného kříže na ulici 1. Máje v Litovli*, restaurátorská zpráva, Litovel 2000, s. 2.

## 4. Soupis památek

### 4.1 Socha sv. Jana Nepomuckého

AUTOR NEZNÁMÝ

1716

Kámen

Výška i s podstavcem: cca 400 cm

Litovel č.p. 856/1, ulice Palackého

Kovový doplněk: Svatozář s pěti hvězdami, palmová ratolest

Socha sv. Jana Nepomuckého je umístěna v ulici Palackého ve výklenku domu č. p. 856/16. Patrně z důvodu lepší ochrany této sochy před povětrnostními vlivy je socha opatřena nepůvodní barevnou polychromií. V této barevnosti převládají jemné pastelové tóny, především světle modrá barva, kterou je vymalován také celý výklenek, ve kterém socha dnes stojí.

Socha světce je postavena na vysokém soklu, tudíž byla komponována pro podhled. Sokl je nepolychromovaný a tvoří více než polovinu výšky celé realizace. Statue je ve výklenku chráněna kamenným balustrádovým zábradlím. Voluty zdobí spodní část soklu. Na hranách soklu je použit dekor střapce. Mezi volutami a střapci je prostor, kde je zrcadlo. Nad tímto zrcadlem je umístěn kovový doplněk, který měl pravděpodobně držet lampu. Výše je zdobný nápis 1716, což s největší pravděpodobností vypovídá o době vzniku této památky. Jedná se o případ vyobrazení patrona ještě před jeho blahorečením (1721, svatořečen byl roku 1729), což svědčí o rozšířeném kultu světce ještě před jeho oficiální beatifikací a kanonizací.

Postava světce stojí na podstavci, který je tvořen stylizovanými tvary oblaků a třemi hlavami dětských andělských tváří. Hlava prostředního andílka je zabořena více mezi oblaka. Mezi oblaky se objevují tvary andělských křídel. Hlavy andílků mají stylizované kadeře vlasů, oči jsou otevřené s barvou naznačenými panenkami a tváře mají radostné výrazy. Polychromie je řešena v bledě modré barvě oblak, bílé barvě andělských křídel a v obličejových partiích obličejů jsou užity okrové, tělové tóny.

Samotný Jan Nepomucký stojí v lehce kontrapostním postoji. Jeho tělo je mírně natočené směrem doleva. Hlavu světec drží zpříma a nesklání ji ke kříži, který drží v náruči. Za hlavou Jana Nepomuckého je kovový pozlacený doplněk svatozáře s pěti šesticípými hvězdami. Na hlavě má posazen biret v černě řešené barevné polychromii. Světcovy oči jsou otevřené a vzhlížejí vzhůru k nebi. Vlasy a vousy světce mají tmavě hnědou barvu. Ústa má lehce pootevřená.

V levé ruce drží společně s patou kříže i zlacený kovový doplněk v podobě palmové ratolesti. Pravá ruka s poměrně dlouhými prsty podpírá hlavní část malého kříže s ukřižovaným Kristem. Kristovo tělo na kříži je v úrovni světceva pravého ramene, o které se částečně opírá. Plášť je tmavě hnědý a má kápi, kterou Jan Nepomucký nemá umístěnou na hlavě. Pod pláštěm má světec rochetu bílé barvy. Tato draperie je členěna četnými vertikálními záhyby. Zakončena je páskem krajky. Roucho pokračující pod rochetou je černé barvy a splývá až k nebesům, na kterých světec stojí.

## 4.2 Socha sv. Jana Nepomuckého

JAN STURMER

1718

Maletínský pískovec

Výška sochy: cca 175 cm

Výška podstavce: 180 cm

Litovel, Vítězná ulice

Restaurátorské zásahy: René Tikal a Petr Dufek, 2000.

Jedná se o sochu světce v životní velikosti usazenou na podstavci s reliéfem ilustrujícím příběh Jana Nepomuckého, jeho shoení do Vltavy a utonutí. Socha je divákem vnímána z podhledu.

Socha v životní velikostí střeží most na jednom z mostních pilířů. Světec na trojdílném soklu zaujímá prostor na střední vyvýšené části. Figura sochy je klidná a

nepříliš dynamická, což koresponduje s jeho poklidným duchovně laděným výrazem.

Jan Nepomucký sklání svou hlavu k levému rameni. Na hlavě sv. Jana je kanovnícký biret, z pod biretu vystupují vlasy. Na čele má světec výraznou vrásku. Oči jsou pootevřené, a shlížejí dolů. Tvář je hladká jen s vousy na bradě a pod nosem se nachází knír. Ústa světce jsou zlehka pootevřená.

V náruči drží světec menší kříž s ukřižovaným Kristem. Právě ke Kristu na kříži sklání svoji hlavu. Ve zpracování rukou je dramatičnost. Na rukou totiž nechybí výrazně vyběhlé žíly. Oděn je v rochetě, jejíž spodní lem je krajkový. Krajka s vegetabilními motivy působí realisticky především díky drobným kruhovým prohlubním, které do ní sochař vkomponoval mezi květy. Jeho roucho je splývavé s vertikálními záhyby. Světec stojí na podstavci, který lehce překračuje. Tento drobný detail přidává soše na živosti.

Střední část trojdílného soklu je doplněna reliéfem. Tato sochařská práce zobrazuje tři postavy oděné ve zbroji na mostě v okamžiku, kdy hází do vody čtvrtou postavu. Tou je samozřejmě Jan Nepomucký. Most na reliéfu je řešen jednoduchou stylizací. Je tvořen dvěma obloukovitými páskami a poté třemi oblouky, z nichž prostřední je nejvyšší, které mají znázorňovat pilíře mostu. Tyto pásky jsou z drobnějších obdélných tvarů. Celá kompozice je centrální. Tělo Jana Nepomuckého je umístěno k prostřednímu oblouku. Nad výjevem se vznáší oblaka. Reliéf dnes není zcela zachován. Je poničen v oblasti hlav tří postav, které Jana Nepomuckého shazují z mostu. Pod tímto výjevem se nachází nápis RENOVATVM ANNO 1781, dokladující jeden z prvních restaurátorských zásahů provedených to tomto díle.

Nad reliéfem je další zdobená část soklu. Na soklu se nachází vegetabilní motivy, které se kolem něj vinou. V rozích soklu jsou umístěny andělské dětské tváře a se stylizovanými účesy vystupují lehce z vegetace, mají otevřené oči a pootevřená ústa. Jejich pohledy směřují směrem vzhůru.

Socha prošla restaurátorským zásahem patrně v letech 1781 a 2000. V roce 2000 byla socha po domluvě s památkovou péčí zbavena zrezivělých čepů, starých nepůvodních cementových doplňků a vyčištěna a zbavena zčernalých krust. Vzhledem k existenci fotodokumentace se přistoupilo i k rekonstrukci chybějící

pravé ruky. Ruka byla znovu vytvořena v umělém kameni. Původní doplněk kovové svatozáře nebyl, po konzultaci s památkovou péčí, doplněn.<sup>50</sup>

### 4.3 Oltář

TOBIÁŠ SCHÜTZ

1718

Dřevo, nepůvodní bílá polychromie, zlacení

Výška asi 170 cm

Nápisové kartuše obsahují novější texty: „Kdo mne najde, nalezne život.“ a „Blaze tomu, kdo chodí po mých cestách.“

Kostel sv. Marka v Litovli.

Římskokatolická farnost Litovel

Oltář je tvořen prosklenou skříní se sochou Panny Marie. Ta je zobrazena na půl měsíci jako Assumpta, Přímo nad Pannou Marií se nachází socha archanděla Michaela s hořícím mečem. Dále je oltář doprovázen dvojicí andělů adorantů.

Levý anděl s kartuší stojí v kontrapostním postoji. Zatížená je jeho pravá noha. Levou nohu má mírně pokrčenou a není krytá draperií, chodidlo má anděl obuto do páskové zlacené obuvi připomínající vysoké sandále. Anděl je částečně oděn do draperie, která mu z levého ramene splývá až k pravé noze, kterou celou zakrývá. Draperie je poměrně dynamická. U pravé nohy se draperie nadzvedává a lehce přetáčí. Šat kryjící andělovo levé stehno se na něm skládá a vytváří skupinu čtyř záhybů. Na pravé straně drží andělův šat na jeho boku.

Anděl je zobrazen jako mladý muž držící ve skoro natažených rukou nalevo vedle sebe kartuš s nápisem. Tato kartuš je zdobena ve spodní a horní části volutami. Tyto voluty jsou umístěny vedle svislé osy kartuše a každá z volut se přiklání na jednu stranu. Tímto odklonem vrchní voluty tvoří s andělem ucelenou kompozici, protože andělovo tělo i hlava se rovněž odklání od pomyslné svislé osy umístěné mezi

---

<sup>50</sup> René Tikal a Petr Dufek, *Restaurování sochy sv. Jana Nepomuckého na kamenném mostě v Litovli*, restaurátorská zpráva, Praha 2000, s. 3-5.

andělem a jeho kartuší. Anděl svůj pohled směřuje směrem nahoru. Ruce anděla držící kartuš působí jemně a křehce, anděl nezaujme přehnanou muskulaturou, celkově působí spíše křehce a něžně. Na pravé paži má anděl zlacenou ozdobu. Andělská křídla jsou rovněž celozlacená a kontrastují s bílým tělem a oděvem anděla. Křídla má anděl složená takovým způsobem, že většina z křídel je pro nás viditelná a není skryta za andělovými zády. Pravé křídlo se ve své spodní části dostává dokonce před draperii, kterou má anděl na svém boku. Křídům nechybí viditelná propracovanost per. Levé křídlo je skryto za nápisovou kartuší.

Pravý anděl je ve své kompozici velmi podobný andělu levému. Rozdílná je pouze stranová převrácenost kompozice tohoto anděla a pár drobných detailů. Jedním z detailů je samozřejmě rozdílný text obsažený v kartuši, kterou anděl drží. Za další drobnou obměnu kompozice lze považovat andělovo pravé křídlo, které nemá složené za kartuší, ale je rozložené v úrovni kartuše a celý anděl díky němu působí dynamičtěji než jeho protějšek. Posledním rozdílem je pohled anděla upřený směrem dolů. Oba andělé stojí na volutových konzolách v půlkruhově zaklenutých nikách a tvoří spolu celek, který dokáže nasměrovat pohled diváka k oltáři. Původní menza oltáře se bohužel nedochovala. Oltář je tvořen přibližně oválnou prosklenou skříní ukrývající v sobě sochu Panny Marie s Ježíškem. Panna Marie je zde zobrazena jako typ korunované asumpce. Přímo nad Pannou Marií se nachází archanděl Michael se svým ohnivým mečem.<sup>51</sup>

## 4.4 Mariánský morový sloup

VÁCLAV RENDER

Architektura sloupu - Václav Render

Sochařská složka - pravděpodobně Jan Sturmer

1724

Mladějovský pískovec (sochy)

Maletinský pískovec (architektura)

---

<sup>51</sup>Viz Jakubec – Perůtka (edd.), (pozn. 18), s. 181.

Výška: cca 1500 cm

Litovel, náměstí Přemysla Otakara

Restaurátorské zásahy: Jan Urban, 1967.

Ladislav Werkmann, 1996 a 2005.

Architektura sloupu je řešena tak, aby sloup pojal značné množství soch, které jsou všechny divákem vnímány z podhledu. Sloup je tvořen z mohutné střední části, v jejíž druhé čtvrtině výšky je zaklenutý prostor pro sochy. Nad zaklenutým prostorem se architektura sloupu zužuje v kužel, zdobený střípci, na jehož vrcholu spočívá Panna Marie s anděly drobnějších rozměrů. Z rohů středu vycházejí podstavce pro čtyři sochy. Celek se tak pyšní ucelenou, stabilní kompozicí.

Při čelním pohledu můžeme v zaklenutém prostoru uprostřed spatřit sochu morové patronky sv. Pavlíny, které u nohou leží sv. Rozalie.

Vně kolem sloupu pak celek dotváří sochy sv. Rocha, sv. Šebestiána, sv. Karla Boromejského a sv. Františka Xaverského.

Sv. Roch je stejně jako další tři světci stojící figurou. Je zobrazen v sepnutém rouchu. Draperie roucha je na hrudi traktována šikmými záhyby. V oblasti nohou jsou záhyby látky svislé a setkávají se u světceva pravého kotníku. Jeho levá noha není rouchem zahalena, roucho je povytaženo a je tak možné spatřit na noze anatomicky nepatřičné vyboulení. Tato vyboulenina představuje morovou ránu odkazující ke vztahu světce k morové problematice. Levá noha je odlehčená a poukazuje na kontrapostní postoj světce, který se odvíjí i v protilehlém postavení ramen. Pravá noha je skryta pláštěm, avšak pod látkou je zřejmá. Prsty světcevy pravé nohy jsou viditelné a přesahují kamenný sokl. Figura světce není vyloženě statická. Levou ruku má položenou na prsou, pravou ruku má nataženou jakoby něco přijímal. Za levou nohou se nachází pes s chlebem v tlamě, který měl světce zachránit před hladem.

Sv. Šebestián je dramatičtěji pojatou sochou. Jeho figura se pojí s náznakem stromu, ke kterému je připoután. Pravou ruku má sv. Šebestián nad hlavou přivázanu ke kmeni, levá je připoutána tak, že dlaň ruky je u pasu postavy.

Socha světce je zahalena pouze bederní rouškou. Je vidět jeho hrud' s náznakem muskulatury. Stejně tak jsou vidět světcovy nohy. Chodidla v oblasti prstů přesahují přes kamenný sokl, na kterém celá socha stojí. Díky tomuto detailu celá socha působí ještě více realisticky.

Figurou na třetím ze soklů je sv. Karel Boromejský. Opět je řešen kontrapostním postojem. Na hlavě má tento světec rozložitý klobouk, v pravé ruce drží dlouhý kříž, který je kovovým doplňkem. Levou rukou drží na svém předloktí poměrně velkou knihu. Tuto knihu si zapírá o tělo. Pohled světce nesměruje do knihy, ale je upřen k nebi. Oděn je opět ve vícevrstevném rouchu, které mu spadá až na zem. Spodní lemy tohoto roucha jsou zakončeny ozdobnou krajkou. Draperie roucha působí poněkud tvrdě a těžkopádně.

Posledním světce této čtveřice je sv. František Xaverský. V publikaci Antonína Šorna a Antonína Krajča mylně určený jako Jan Nepomucký.<sup>52</sup> Ze všech čtyř soch světců je nejméně dynamickou figurou. Stojí staticky s levou rukou položenou na hrudi a pravou, ve které drží pokrývku hlavy má nataženou směrem dolů. Vypadá jakoby rukou držící čepec ukazoval k zemi. Pohled světce směřuje k nebi. Hlava Františka Xaverského je lemována stylizovanými vlasy, které přecházejí v bohatý vous.

Sv. Pavlína, ochránitelka města před morem, je situována do vnitřního prostoru architektury sloupu. V jejím šatě se nastřádalo nejvíce dramatického pohybu látky, což je prvek, který okamžitě zaujme. V levé ruce drží svůj šat a ten tvoří pod její rukou vzdouvající se kus látky. Tato část draperie ale není řešena do velkých detailů. Tvoří ji jen pár záhybů. Vlasy má socha zpracovány do copu, který si pravou rukou přidržuje. Šat svaté Pavlíny je v horní části bohatě zdobený množstvím detailního dekoru. Postava má ohrnuté rukávy, díky čemuž lze vidět její předloktí, u pravé ruky i samotný loket. V zaklenutém prostoru pod sv. Pavlínou spočívá ležící sv. Rozálie. Leží na levém boku, pod hlavou má svou ruku, která leží na lebce. V pravé ruce zlehka drží kříž s Kristem, který se opírá o její spící tělo. Tělo je zahaleno draperií šatu až na vykukující chodidla. Svatá Rozálie leží na vytesaných kamenných valounech. Tyto valouny spolu se skutečností, že

---

<sup>52</sup> Antonín Šorm – Antonín Krajča, *Mariánské sloupy*, Praha 1939, s. 263.

se nachází v zastřešeném prostoru, odkazují na jeskyni, ve které údajně trávila tato světice svůj čas.

Na východní části podstavce morového sloupu je vytesán nápis: AeDifiCata In cratIae aCtLoneM patronae pestis gVae triIbVs regnaVit annIs. Tato slova v sobě ukrývají chronogram s rokem 1724 a informaci, že sloup byl postaven na poděkování patronce moru, který zuřil tři roky. Nad výklenkem sv. Pavlíny a sv. Rozálie je drobný nápis Renovirt 1885, sdělující, kdy bylo dílo v minulosti restaurováno.

Západní strana podstavce je opatřena nápisem: renoVata eX bVrsa benefaCtorIs et fVnDatIonIs statVa beatae MarIae et paVLInae. protegant CIVES a peste et Igne sIne flne. Tento nápis sděluje, že Socha Panny Marie a sv. Pavlíny byla obnovena z peněz fundace dobrodince a obsahuje také přání, aby sloup ochránil ustavičně občanů od moru a ohně. Chronogram ukrytý v nápisě objasňuje, že se jednalo o rok 1799.<sup>53</sup> V návrhu na restaurování památky udává Milan Togner jako rok opravy obsažený ve vytesaném chronogramu 1794 a ne 1799.<sup>54</sup> Nápis na západní straně podstavce se zachoval do dnešních dní čitelný. Východní část s nápisem tak velkou čitelností dnes již nedisponuje.

Renovace sloupu proběhla v letech 1799, 1885.<sup>55</sup> Další oprava byla roku 1967 řešena Janem Urbanem. Jan Urban zmiňuje, že na soše sv. Pavlíny byly nalezeny zbytky zlaté polychromie na lemu roucha, hermelínové části oděvu i na vlasech. Při restaurování kaple sv. Pavlíny byly odstraněny části vegetace. Sv. Šebestiánu byla opravena levá ruka, která byla již dříve vyspravována pomocí mušlového vápence, který se však vlivem povětrnosti rozpadal. Socha sv. Šebestiána měla také uraženou nohu v polovici nártu a velmi zvětralou partii obličeje zprava. K nové rekonstrukci pravé ruky došlo i u sv. Rocha.<sup>56</sup>

Roku 1996 se restaurátorských prací zhostila firma pana Ladislava Werkmanna. V tomto roce byla znovu opravena levá ruka sv. Šebestiána, která opět

---

<sup>53</sup> Viz Sedlák (pozn. 2), s. 13.

<sup>54</sup> Milan Togner, Restaurování morového sloupu zasvěceného P. Marii a sv. Pavlíně na hlavním náměstí v Litovli, návrh restaurování památky, Olomouc 1994, in: *Mariánský morový sloup*, restaurátorský průzkum a projekt restaurátorského zásahu.

<sup>55</sup> Viz Sedlák (pozn. 2), s. 13.

<sup>56</sup> Jan Urban, *Restaurátorská zpráva o opravě morového sloupu v Litovli*, restaurátorská zpráva, Litovel 1967.

podlehla povětrnostním vlivům. Sv. Karlu Boromejskému chyběla pravá ruka. Díky jejímu uložení na Městském úřadě v Litovli bylo možné ji vrátit na původní místo. Sousoší prošlo celkovou opravou.<sup>57</sup>

Poslední restaurování proběhlo v roce 2005. Tento úkol opět připadl na firmu Ladislava Werkmanna. Opraveny byly z finančních důvodů jen vandaly nejvíce poškozené partie: ulomená špička nohy sv. Šebestiána, obličej sv. Pavlíny pokreslený voskovkami a ulomené tři prsty na pravé ruce sv. Rocha.<sup>58</sup>

## 4.5 Hlavní oltář

JIŘÍ ANTONÍN HEINZ

cca 1740

Lipové a smrkové dřevo

Výška: 8 metrů

Šířka: 6 metrů

Restaurátorské zásahy: Karel Stádník 1945

Aleš Mlýnek a František Sysel 1999

Litovel, kostel sv. Filipa a Jakuba

Hlavní oltář kostela sv. Filipa a Jakuba v Litovli je reprezentativním monumentálním architektonickým dílem. Architektura oltáře je podpírána čtyřmi sloupy s korintskou hlavicí a hladkým dřikem. Ve střední části oltáře se nachází obraz Panny Marie s dítětem. Obraz Panny Marie je po stranách lemován dvěma ze čtyř podpírajících sloupů. Oltář je zdoben řadou andělských postav, které jsou situovány nejen v nástavci oltáře, ale i pod obrazem Panny Marie. Dalšími z figur oltáře jsou postavy sv. Filipa a Jakuba.

Plastika sv. Filipa je vytvořená z lipového dřeva a zobrazuje figuru muže, který stojí s pohledem upřeným vzhůru. Oči má světec otevřené a jeho tvář je lemována tmavě hnědými zvlněnými vlasy a mohutným tmavým vousem. Světec je bos, oděn ve velmi výrazně traktované draperii svého pláště. Vrchní část pláště je

---

<sup>57</sup> Ladislav Werkmann, restaurátorská zpráva, 1996.

<sup>58</sup> Ladislav Werkmann, restaurátorská zpráva, 2005.

polychromována světle červenou barvou. Spodní část je vytvořena ve stříbrné barvě. Celá socha se poměrně výrazně díky své polychromii leskne. Materiál, ve kterém je socha provedena, umožnil umělci nechat šat světce vyznít velmi dramaticky, a podpořil tak barokní hybnost sochy. Lipové dřevo totiž na rozdíl od kamene poskytuje mnohem větší možnosti v projevech expresivity v soše. Postavení figury vypovídá o tom, že je stvořena pro doplněk. V případě sv. Filipa se jedná o dlouhý zlatený latinský kříž, který je v rozměrech jeho velikosti. Tento kříž má zakulacené konce ramen. Světec jej drží v levé ruce. Pravá ruka směřuje k nebesům a dlouhý rukáv tuto skutečnost umocňuje právě svou dramatickou draperií.

Při restaurátorském zásahu Aleše Mlýnka a Františka Sysla roku 1999 byla soše sv. Filipa odstraněna část nepůvodní stříbrné polychromie za pomoci bezvodového lihu. Byly vytmeleny nalezené defekty měkkým křídovým tmelem. Tmelení musí probíhat velmi opatrně, aby nezpůsobilo poškození původní vrstvy díla. Na zakřídovaná místa byl následně nanesen červený poliment, který byl přestříbřen. Aby stav sochy lépe odpovídal jejímu stáří, byla socha patinována a stříbrná barva tak získala dojem staršího vzhledu. Stříbrná polychromie si zachovala svou leštitelnost a lze ji zesvětlit obroušením plavenou křídou. Závěr restaurování polychromie sochy byl proveden fixací povrchu sochy 3% roztokem paraloidu.

Stojící figura muže, představující sv. Jakuba Menšího. Figura má lehce rozkročeny nohy. Její poloha je lehce pootočená v bocích. Ruce drží světec před sebou. Jednu ruku má nataženou včetně prstů. Druhá ruka je pokrčená a připravená pro držení kříže. Doplněkem této postavy je hůl s drobným křížkem na vrcholu. U pasu má světec umístěn zlatý kalich. Pohled světce směřuje k nebi. Tvář je lemována kratšími vlasy než u figury sv. Filipa. Vlasy světce jsou také tmavé. Na bradě má světec vous menšího rozsahu než druhý světec. Sv. Jakub je oděn do pláště a kratšího oděvu, který má přehozený přes ramena s délkou k pasu. Tato kratší část jeho oděvu je v červené barvě. Na prsou má světec na oděvu dvě lastury. Spodní část oděvu je v draperii velmi dramaticky zhotovena. Polychromie spodní části oděvu je ve stříbrné barvě. Socha byla restaurována v roce 1945 Karlem Stádníkem.

## 4.6 Sloup Nejsvětější Trojice

AUTOR NEZNÁMÝ

1746

Výška: cca 400 cm

Pískovec

Litovel, Staré město

Sloup není monumentální realizací. Z hranolového podstavce vybíhá jednoduchý nekanelurovaný sloup zakončený korintskou hlavicí. Na této hlavicí je usazeno sousoší Nejsvětější trojice.

Nejsvětější trojice je tvořena postavou sedícího Hospodina držícího v rozpřažených rukou ukřížovaného Krista na kříži a u paty kříže se nachází holubice Ducha Svatého. Tato forma zobrazení Nejsvětější trojice je nazývána Trůnem milosti.<sup>59</sup> Sedící postava Hospodina je nejvýraznější postavou tohoto sousoší, protože její velikost je vůči figuře Krista naddimenzovaná. Na hlavě Boha Otce je vysoká papežská mitra. Tvář Hospodina je mírně skloněná k zemi, jeho oči jsou otevřené a svůj pohled směřují dolů ke Kristu. Výraz Hospodinovy tváře je poklidný a mírný. Spodní část tváře je pokryta dlouhým vousem a přidává tak Hospodinově vzhledu na vážnosti a důstojnosti. Ústa Krista jsou lehce pootevřená. Bůh je oděn v dlouhém plášti. Draperie není řešena příliš dramaticky a rozevlátě. Spíše klidně splývá až k Hospodinovým bosým nohám. Zajímavé je, že v oblasti zad není draperie prakticky vůbec propracovaná. Z toho se dá soudit, že původní umístění sloupu Nejsvětější Trojice bylo jiné než dnes. Sousoší bylo patrně určeno pouze pro pohled zepředu. V rukou drží ramena kříže na kterém je ukřížovaný Kristus. Postava Krista je daleko menší než Hospodin držící jej v rozpřažených rukou. Korpus Krista s křížem je umístěn mezi kolena Hospodina. Tělo Krista je kryto pouze bederní rouškou. Ruce má přibity ke kříži, takže kompozice jeho těla připomíná latinský kříž. Na hlavě má Kristus umístěnu trnovou korunu, která je poměrně stylizovaná. Oči Krista jsou zavřené a na rozdíl od Hospodina výraz jeho tváře nese známky utrpení.

U paty kříže se nachází zobrazení holubice Ducha Svatého s rozepjatými křídly. Holubice svůj pohled směřuje na pravou stranu. Holubice působí jakoby se tiskla svým tělem k sousoší a celé jej tak zaštiťovala a zcelila.

---

<sup>59</sup> Viz Petříková, (pozn. 25), s. 14.

U pravé nohy Hospodina lze spatřit tvář andílka. V polovině nekanelurovaného dřívku se nachází reliéf. Tento drobný sochařský prvek zobrazuje anděla, který šlape na d'ábla. Andělská křídla jsou zobrazena obdobně jako křídla holubice. Křídla postavy, na které d'ábel leží, připomínají daleko více křídla netopýří. Tvář anděla je daleko více antropomorfizovaná než tvář d'ábla, jež je pojata zoomorfněji. Svě tvarosloví jako by převzala od medvěda. D'áblu nechybí ani ocas zakončený šipkovým tvarem. Dokonce i ruce d'ábelské postavy jsou zobrazeny daleko jednodušeji než ruce anděla, u kterých jsme si jistí, že jsou lidské. Andělská figura díky poloze rukou působí až roztaženě.

Na podstavci tohoto sousoší je ještě jeden reliéf. Na tomto rozsáhlejší reliéfu je v ozdobném rámu zobrazena stojící figura Panny Marie Bolestné. Žena je oděna do dlouhého pláště s kápí, kterou má na hlavě a která tak rámuje její obličej. Hlava ženy je lehce zakloněná. Zavřené oči směřují pohled vzhůru. Výraz ženy prozrazuje utrpení, které jí způsobuje meč zabodnutý v hrudi na místě srdce. Žena má sepjaté ruce před tělem jako by se modlila a drží v nich konec svého pláště. Z pod dlouhého pláště vykukují ženina bosá chodidla. Draperie pláště je poměrně těžkopádně řešená.

## 4.7 Krucifix

AUTOR NEZNÁMÝ

1746 (?)<sup>60</sup>

Kombinace několika druhů pískovce

Výška: 435 cm

Litovel, Červenská ulice

Restaurátorské zásahy: Ladislav Werkmann, 2008

Na kraji obce se v prostorách jedné ze zahrad nachází barokní kříž s andělem. Kříž stojí na dvoudílném podstavci, jehož horní část se směrem nahoru lehce zužuje. Pod tělem kříže je rozměrná koule obtočená hadem. Figura Krista na kříži je v podživotní velikosti s nohama v oblasti chodidel položenýma přes sebe. Nad hlavou Krista je na kříži vytesán nápis INRI (Jesus Nazarenum Rex Judareum – Ježíš Nazaretský, král židovský). Tento text je vytesán na kameni, který se od zbytku kříže

---

<sup>60</sup> Ladislav Werkmann, *Litovel, Červenská ulice kamenný kříž se sochou anděla*, restaurátorská zpráva, Litovel 2008, s. 2.

ve spodní části textu lehce odděluje a působí tak, jako by se jednalo o papír umístěný nad hlavou Krista. Hlavu má Kristus svěšenou ke svému pravému rameni. Na stylizovaných vlasech má umístěnu trnovou korunu a bradě má zřetelný stylizovaný kratší vous. Ruce přibité ke kříži jsou s prsty lehce skrčenými. Na jeho těle je znatelný náznak muskulatury a rána po kopí na jeho pravém boku je jasně zřetelná. Kolem pasu má Kristus stylizovanou bederní roušku

Vedle Ukřižovaného a jeho podstavce stojí na pravé straně anděl. Tento anděl se levou rukou drží zadní části u paty kříže a pravou má položenu na zeměkouli.

## 4.8 Krucifix

AUTOR NEZNÁMÝ

cca 1780

Pískovec

Litovel, Staré město

Tento kříž se nachází před kostelem sv. Filipa a Jakuba vpravo od vstupu do tohoto kostela. Jedná se o jednoduchý barokní kříž stojící na nízkém podstavci čtvercového půdorysu. Na tento podstavec navazuje konkávně řešený hranol s reliéfem Piety a stříškou, která jej odděluje od sloupku, jež nese samotný kříž. Sloupek je ve své spodní části zdoben dvěma volutami, které se svinují směrem dovnitř. Dřík sloupku je v půdorysu čtverec zužující se směrem nahoru. Tento dřík je zdoben drobnými vegetabilními motivy.

## 4.9 Krucifix

AUTOR NEZNÁMÝ

cca 1798

Jemnozrný světlý pískovec

Výška: cca 4,5 m

Litovel, ulice 1. máje

Kříž se nalézá v prostorách před muzeem u mostu přes řeku Moravu na ulici 1. máje. Kříž s figurou Krista je upevněn na vysokém několikadílném podstavci. Podstavec na sobě nese reliéf s příběhem ukládání Krista do hrobu. Na reliéfu lze vidět dvě postavy, které dávají Krista do hrobu. K jeho hrobu vede stylizované jednoduché schodiště. Kristovo tělo je oděno pouze v bederní roušce při tomto ukládání do hrobu. Za celým výjevem jsou tři kříže ukazující na horu Golgotu, kde došlo ke Kristově ukřižování spolu s dalšími dvěma muži. Na zadní straně soklu se nachází nápis s letopočtem 1798 - tedy závěr osmnáctého století. Tato část soklu je řešena jako jedna partie a je od zbytku kříže odlišena drobnou stříškou nad samotným reliéfem.

Figura Krista je vytvořena v podživotní velikosti. Kristus má příliš krátké nohy vzhledem k zbytku těla. Pata kříže je zakončena dvěma ozdobnými volutami stáčeujícími se směrem dovnitř. Hlava Krista má na sobě značně stylizovanou trnovou korunu. Výraz Krista odpovídá prožívanému utrpení. Oči jsou zavřené a jeho ústa lehce pootevřená. Na bradě lze vidět vous.

## 5. Závěr

Předložená práce si kladla za cíl vytvořit souhrnné informace o barokním sochařství v Litovli. Popisuje památky exteriérové i interiérové a v případě, že památka disponuje doložitelným autorem, přidává informace i o umělci.

V Litovli se nachází devět památek zastupujících barokní sochařství. Sedm děl je exteriérových a dvě práce jsou interiérové. Litovel velmi pravděpodobně neměla vlastní uměleckou dílnu, ale obracela se se svými zakázkami na umělce z blízké Olomouce. Dvě díla patří sochaři Johannu Sturmerovi. Jedná se o sochu sv. Jana Nepomuckého na ulici Vítězné a o sochy, kterými je osazen mariánský sloup na náměstí Přemysla Otakara. Poslední jasně autorsky určenou památkou je oltář Panny Marie, královny andělů v kostele sv. Marka. Autorem oltáře je Tobiáš Schütz. Autoři těchto děl jsou známi z archivních pramenů, především z korespondence Johanna Sturmera a litovelského magistrátu.

Autorství určené na základě slohově kritického rozboru památky náleží hlavnímu oltáři z kostela sv. Filipa a Jakuba, připsanému Milošem Stehlíkem baroknímu sochaři Jiřímu Antonínu Heizi. Za autora architektury mariánského sloupu na náměstí Přemysla Otakara je považován Václav Render. Jiří Kroupa vznesl myšlenku, že autorem části architektury sloupu mohl být Antonio Beduzzi.

Autor není znám u děl: socha sv. Jana Nepomuckého v ulici Palackého, sloup Nejsvětější Trojice u kostela sv. Filipa a Jakuba, kamenný kříž s andělem v Červenské ulici, krucifix ze Starého města a krucifix nacházející se na ulici 1. máje.

Tato práce přináší nové informace o sloupu Nejsvětější Trojice u kostela sv. Filipa a Jakuba. Především zpřesnění datace do roku 1746, které vyplývá z latinsky psané listiny. Archiválie přináší také jméno olomouckého děkana Kašpara Florentina z Glandorfu a jméno litovelského kaplana zmíněného jako Josephus Joanis Weis. Dále předkládá tato práce hypotézu, že sousoší nepochází od jednoho autora, ale pracovalo na něm více osob.

## Seznam pramenů

Petr Dufek – René Tikal, *Restaurování sochy sv. Jana Nepomuckého na kamenném mostě v Litovli*, In Restaurátorská zpráva, Praha 2000, Národní památkový ústav v Olomouci.

Petr Dufek, René Tikal, *Restaurátorská zpráva*, Litovel 2000, Národní památkový ústav v Olomouci.

Karel Sedlák, *Z dějin Litovle*, Litovel 1957, strojopis uložen v Muzeu Litovel.

Milan Togner, *Návrh na restaurování památky*, 1994, Národní památkový ústav v Olomouci.

Jan Urban, *restaurátorská zpráva o opravě morového sloupu v Litovli*, 1967, Národní památkový ústav v Olomouci.

Ladislav Werkmann, *restaurátorská zpráva*, 1996, Národní památkový ústav v Olomouci.

Ladislav Werkmann, *restaurátorská zpráva*, 2005, Národní památkový ústav v Olomouci.

Ladislav Werkmann, Litovel, *Červenská ulice kamenný kříž se sochou anděla*, In *Závěrečná restaurátorská zpráva*, R – 1359, Litovel 2008, Národní památkový ústav v Olomouci.

Listina uložená ve Státním okresním Archivu Olomouc, katalog 172.

## Seznam literatury

Ondřej Jakubec – Marek Perůtka (edd.), *Olomoucké baroko: Výtvarná kultura 1620- 1780*, 3. Katalog, Olomouc 2010.

Simona Jemelková - Helena Zápalková, *Olomoucké barokní sloupy*, in: *Olomoucké baroko - výtvarná kultura let 1620 až 1780*, Olomouc 2010.

Vlasta Kauerová, *Svatojánský most v Litovli*, in: *Ročenka Státního okresního archivu v Olomouci 6 (25)*, Olomouc 1997.

Sandra Kolářová, *Gotická a renesanční architektura města Litovle*, bakalářská diplomová práce, Univerzita Palackého v Olomouci, filozofická fakulta, Olomouc 2013.

Sandra Kolářová, *Gotická a renesanční architektura města Litovle*, magisterská diplomová práce, Univerzita Palackého v Olomouci, filozofická fakulta, Olomouc 2015.

Zuzana Konvicová, *Čeští svatí patroni jako mosty spojující naši zemi se světem*, bakalářská diplomová práce, Masarykova univerzita, pedagogická fakulta, Brno 2015.

Jiří Kroupa, *Moravská léta Antoniho Bezudiho (1675-1735)*, in: *Studia comeniana et historica*, 20, 1990.

Johann Kux, *Geschichte der Stadt Littau: von den ältesten Zeiten bis zum Jahre 1848*, Brünn 1900.

Hana Petříková, *Oblačné sloupy v českých zemích*, magisterská diplomová práce, Univerzita Palackého v Olomouci, filozofická fakulta, Olomouc 2011.

Josef Pucek, *Tobiáš Schütz, tvůrce oltáře v kostele sv. Marka v Litovli*, in: *Okresní archiv v Olomouci 1991*, Olomouc 1991.

Jan Royt, *Slovník biblické ikonografie*, Praha 2006.

Adam Sekanina, *David Johann Zürn (1665 - po 1730)*, magisterská diplomová práce, Univerzita Palackého v Olomouci, filozofická fakulta, Olomouc 2013.

Jiří Slouka, *Mariánské a morové sloupy Čech a Moravy*, Praha 2010.

Pavel Suchánek, *Johann Sturmer, olomoucký sochař počátku 18. století*, magisterská diplomová práce 1999, Masarykova Univerzita, filozofická fakulta, Brno 1999.

Pavel Suchánek, Mariánské a svatotrojiční sloupy Johanna Sturmera, in: Jiří Kroupa (ed.), *Ars naturam adiuvens. Sborník k poctě prof. PhDr. Miloše Stehlika*. Brno 2003.

Pavel Suchánek, *Triumf obnovujícího se dne - umění a duchovní aristokracie na Moravě v 18. století*, Brno 2013.

Lubomír Šik, *Litovelské paměti*, Litovel 1994.

Antonín Šorm - Antonín Krajča, *Mariánské sloupy*, Praha 1939.

Helena Zápalková, *Jiří Antonín Heinz 1698-1759*, katalog výstavy, Olomouc 2011.

## Seznam vyobrazení

1.– 6. - Jan Nepomucký v ulici Palackého v Litovli, autor neznámý, foto Tereza Špačková.

7. – 13. – Jan Nepomucký na ulici Vítězná v Litovli, autor Johann Sturmer, foto Tereza Špačková.

14. – reprodukce, Andělé z kostela sv. Marka v Litovli, autor Tobiáš Schütz, katalog, edit: Ondřej Jakubec, Marek Perůtka, *Olomoucké baroko, Výtvarná kultura let 1620 -1780*, svazek 3., s. 181, Olomouc 2011.

15. – 27. – Mariánský morový sloup na náměstí Přemysla Otakara v Litovli, autor architektury Václav Render, autor sochařské složky Johann Sturmer, foto Tereza Špačková.

28. – 30. – reprodukce, Sochy sv. Filipa a Jakuba, autor Jiří Antonín Heinz, ze Starého města v Litovli, Helena Zápalková, *Jiří Antonín Heinz 1698 – 1759*, s. 70. – 73., Olomouc 2001.

31.- 37. – Sloup Nejsvětější Trojice na Starém městě v Litovli, autor neznámý, foto Tereza Špačková.

38. – 41. – Kříž v Červenské ulici v Litovli, autor neznámý, foto Tereza Špačková.

42. – 45. – Kříž na Starém městě v Litovli, autor neznámý, foto Tereza Špačková.

46. – 50. – Kříž na ulici 1. Máje v Litovli, autor neznámý, foto Tereza Špačková.

## Obrazová příloha



1. Jan Nepomucký, celkový pohled, Litovel, ulice Palackého, autor neznámý.



2. Jan Nepomucký, podstavec, Litovel, ulice Palackého, autor neznámý.



3. Jan Nepomucký, detail podstavce, Litovel, ulice Palackého, autor neznámý.



4. Jan Nepomucký, detail letopočtu na podstavci, Litovel, ulice Palackého, autor neznámý.



5. Jan Nepomucký, detail oblaků s anděly na vrcholu podstavce, Litovel, ulice Palackého, autor neznámý.



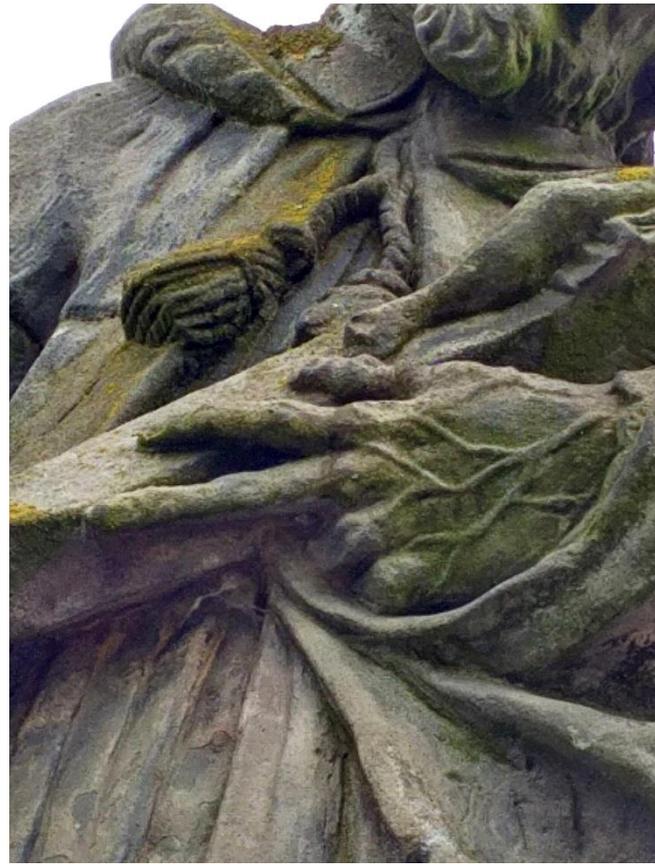
6. Jan Nepomucký, Litovel, ulice Palackého, autor neznámý.



7. Jan Nepomucký, autor Johann Sturmer, celkový pohled, Litovel, ulice Vítězná.



8. Jan Nepomucký, autor Johann Sturmer, detail, Litovel, ulice Vítězná.



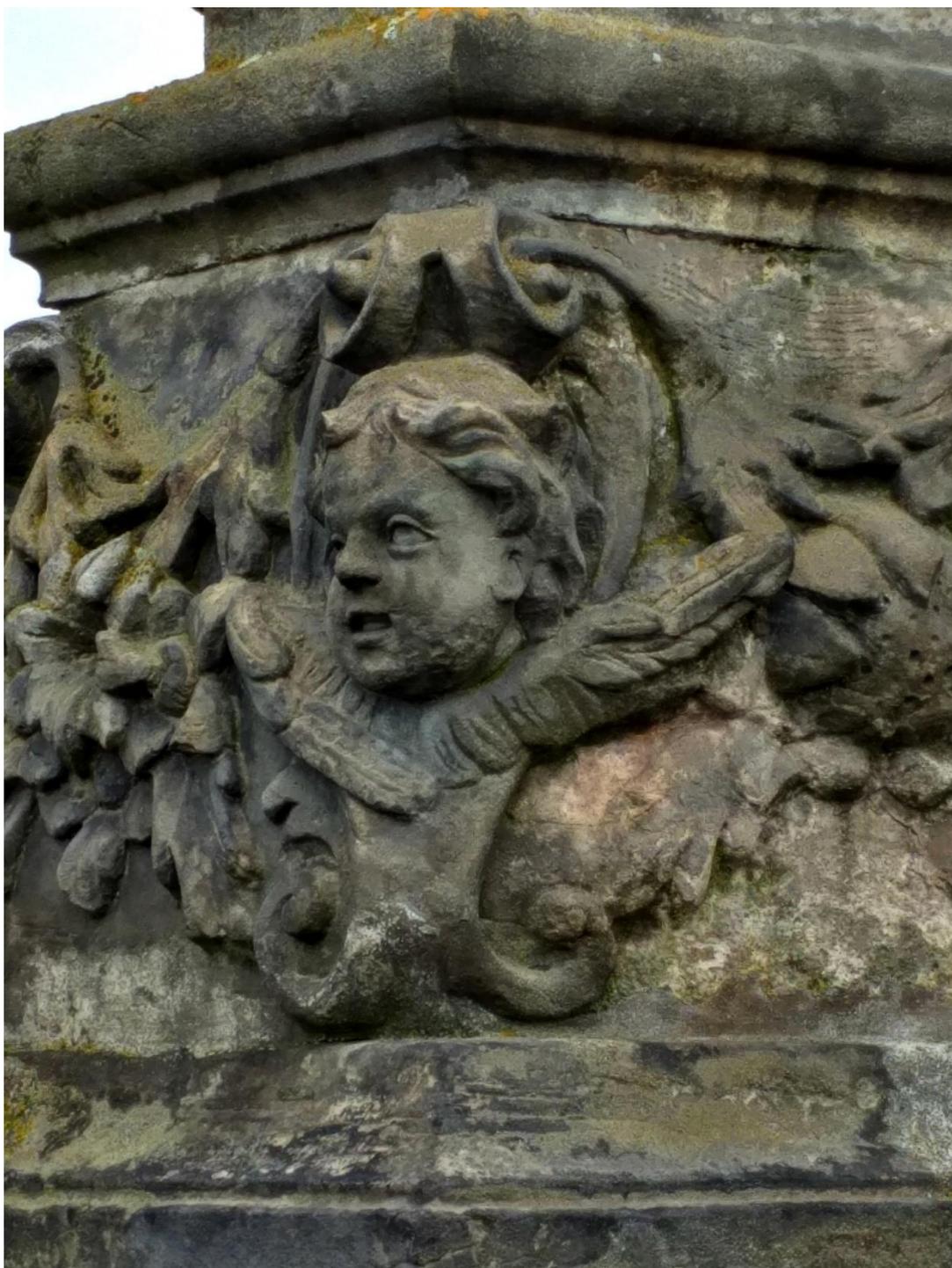
9. Jan Nepomucký, autor Johann Sturmer, detail, Litovel, ulice Vítězná.



10. Jan Nepomucký, autor Johann Sturmer, detail ruky, Litovel, ulice Vítězná.



11. Jan Nepomucký, autor Johann Sturmer, detail, Litovel, ulice Vítězná.



*12. Jan Nepomucký, autor Johann Sturmer, detail horní části podstavce, Litovel, ulice Vítězná.*



13. Jan Nepomucký, autor Johann Sturmer, detail spodní části reliéfu, Litovel, ulice Vítězná.



14. Postavy andělů, autor Tobiáš Schütz, Litovel, kostel sv. Marka.



15. Mariánský sloup na náměstí Přemysla Otakara v Litvli, autor architektury Václav Render, autor sochařské složky Johann Sturmer, celkový pohled.



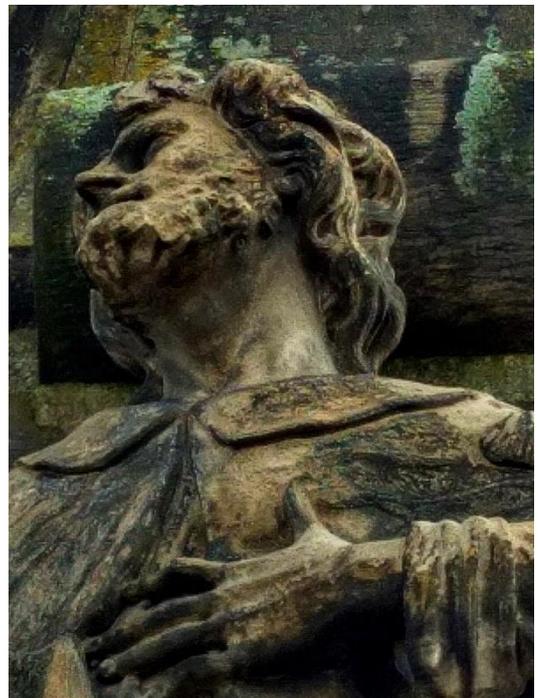
16. Mariánský sloup na náměstí Přemysla Otakara v Litovli, autor architektury Václav Render, autor sochařské složky Johann Sturmer, vrcholová socha Panny Marie.



17. Mariánský sloup na náměstí Přemysla Otakara v Litovli, autor architektury Václav Render, autor sochařské složky Johann Sturmer, vrcholová socha Františka Xaverského.



18. Mariánský sloup na náměstí Přemysla Otakara v Litovli, autor architektury Václav Render, autor sochařské složky Johann Sturmer, socha sv. Rocha..



19. Mariánský sloup na náměstí Přemysla Otakara v Litovli, autor architektury Václav Render, autor sochařské složky Johann Sturmer, detail sochy sv. Rocha..



20. Mariánský sloup na náměstí Přemysla Otakara v Litvli, autor architektury Václav Render, autor sochařské složky Johann Sturmer socha sv. Karla Boromejského.



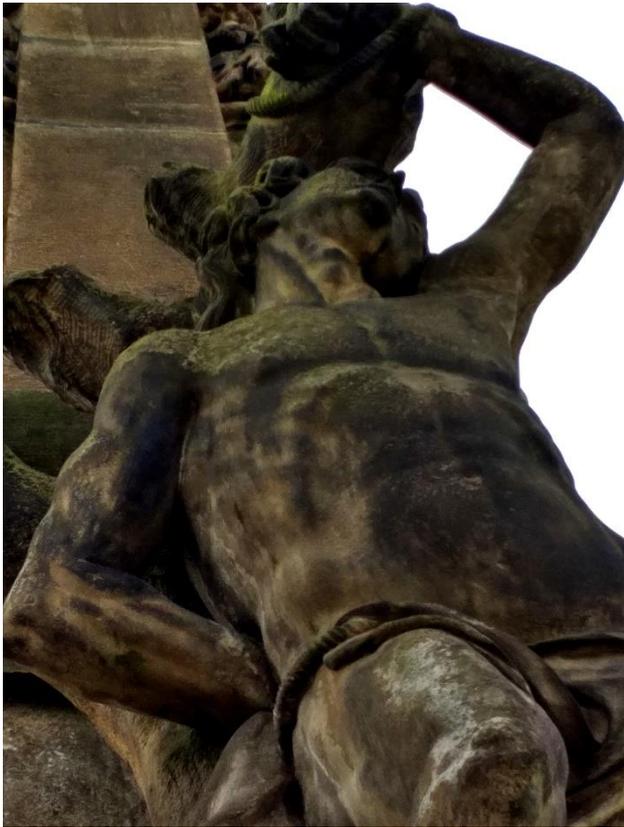
21. Mariánský sloup na náměstí Přemysla Otakara v Litvli, autor architektury Václav Render, autor sochařské složky Johann Sturmer, detail sochy sv. Karla Boromejského..



22. Mariánský sloup na náměstí Přemysla Otakara v Litvli, autor architektury Václav Render, autor sochařské složky Johann Sturmer, socha sv. Šebastiána.



23. Mariánský sloup na náměstí Přemysla Otakara v Litvli, autor architektury Václav Render, autor sochařské složky Johann Sturmer, detail sochy sv. Šebastiána.



24. Mariánský sloup na náměstí Přemysla Otakara v Litvli, autor architektury Václav Rendor, autor sochařské složky Johann Sturmer, detail sochy sv. Šebestiána..



25. Mariánský sloup na náměstí Přemysla Otakara v Litvli, autor architektury Václav Rendor, autor sochařské složky Johann Sturmer, pohled na architekturu sloupu.



26. Mariánský sloup na náměstí Přemysla Otakara v Litvli, autor architektury Václav Rendor, autor sochařské složky Johann Sturmer, sv. Pavlína.



27. Mariánský sloup na náměstí Přemysla Otakara v Litvli, autor architektury Václav Rendor, autor sochařské složky Johann Sturmer, sv. Rosalie.



28. Sv. Jakub z kostela sv. Filipa a Jakuba v Litovli, autor Jiří Antonín Heinz.



29. Sv. Filip z kostela sv. Filipa a Jakuba v Litovli, autor Jiří Antonín Heinz.



30. Sv. Jakub – detail, autor Jiří Antonín Heinz.



*31. Sloup Nejsvětější Trojice na Starém městě v Litovli, celkový pohled, autor neznámý.*



32. Sloup Nejsvětější Trojice na Starém městě v Litvli, detail vrcholového sousoší, autor neznámý.



33. Sloup Nejsvětější Trojice na Starém městě v Litvli, detail anděla s démonem, autor neznámý.



34. Sloup Nejsvětější Trojice na Starém městě v Litvli, detail reliéfu, autor neznámý.

R

Reverendissime, ac Illustrissime  
Domine Domini S. N. J. Liber Baro Palate  
Scholastice Infulate in Spiritualibus Vicarie  
Generalis et Officialis.

Totumque Reverendissimum Episcopale Officium

Domini Domini Gratosissimi. Juxta  
Gratosissimum Secretum à Sexta Junij  
Anni Currentis Submissas respectu Statutarum  
reversales Protocolatas, et humilime  
Supplicio pro benignissima Approbatione, et  
Facultate eas benedicendi. pro qua Altissima  
gratia in S. N. J. Sacrificijs indesinenter  
preces fundere non intermittam, qui emorior.

Reverendissimi ac Illustrissimi Domini  
Domini S. N. J. Liberi Baronis, Palati Scholastici  
Infulati, in Spiritualibus Vicarij Generalis et Officialis  
Totiusque Reverendissimi Episcopalis Officij  
Dominorum Domitorum Gratosissimorum

Humilimus et Devotissimus Client  
Joannes Joannes Weis  
Capellanus Litoviensis





38. Kříž v Červenské ulici v Litovli. celkový pohled, autor neznámý.



39. Kříž v Červenské ulici v Litovli, detail, autor neznámý.



40. Kříž v Červenské ulici v Litovli, detail anděla, autor neznámý.



*41. Kříž v Červenské ulici v Litovli, detail soklu sochy, autor neznámý.*



42. Kříž na Starém městě v Litovli, celkový pohled, autor neznámý.



43. Kříž na Starém městě v Litovli, detail ukřižovaného Krista, autor neznámý.



44. Kříž na Starém městě v Litvli, detail podstavce, autor neznámý.



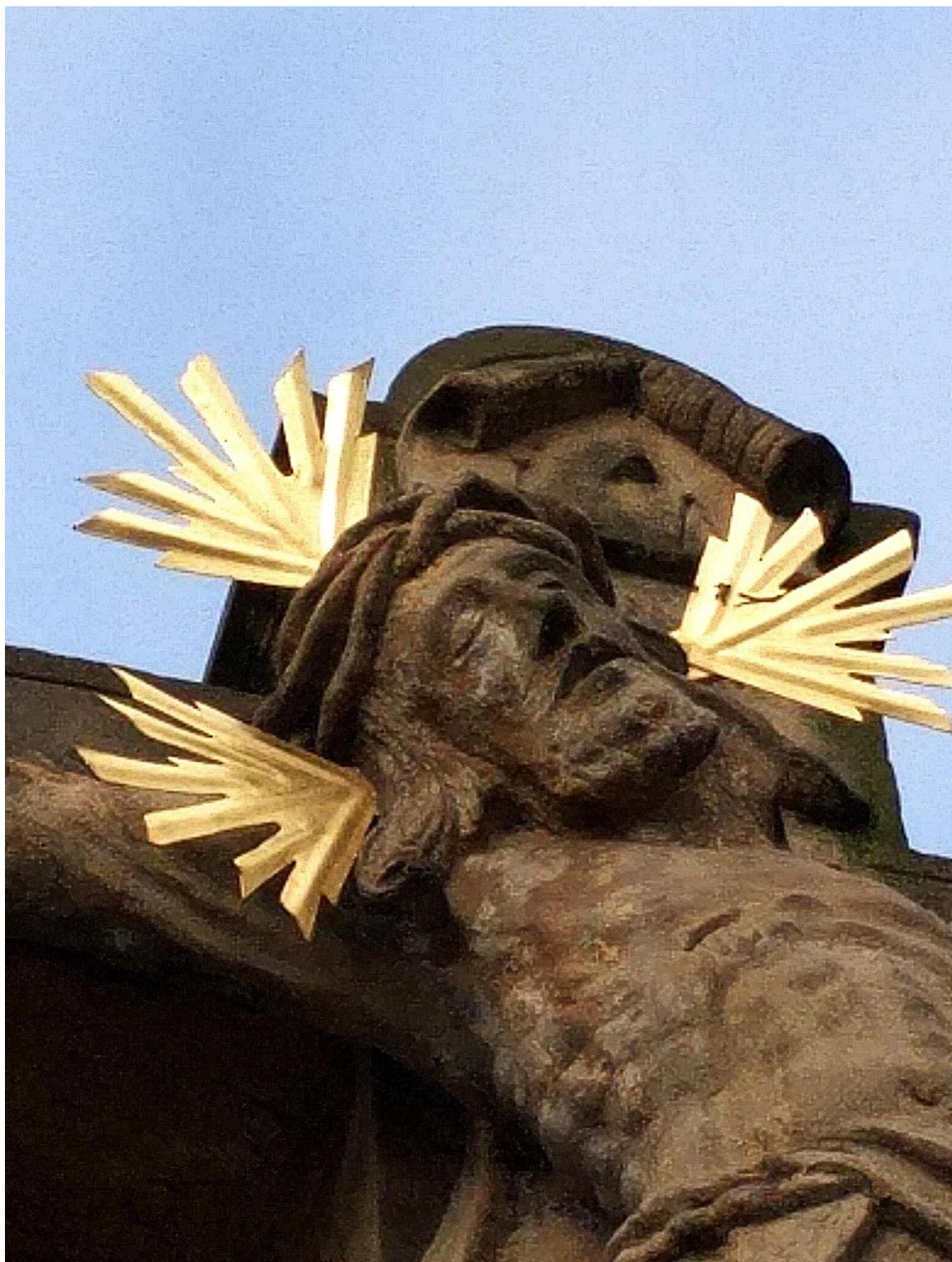
45. Kříž na Starém městě v Litvli, detail textu na podstavci, autor neznámý.



46. Kříž na ulici 1. Máje v Litovli, celkový pohled, autor neznámý.



*47. Kříž na ulici 1. Máje v Litovli, detail kříže, autor neznámý.*



*48. Kříž na ulici 1. Máje v Litovli, detail Krista, autor neznámý.*



49. Kříž na ulici I. Máje v Litovli, detail podstavce zepředu, autor neznámý.



50. Kříž na ulici I. Máje v Litovli, detail podstavce zezadu, autor neznámý.

## Anotace

<b>Jméno a příjmení:</b>	Tereza Špačková
<b>Katedra:</b>	Katedra dějin umění
<b>Vedoucí práce:</b>	doc. Martin Pavlíček, Ph.D.
<b>Rok obhajoby:</b>	2017

<b>Název práce:</b>	Barokní sloupy, kříže a sochy v Litovli
<b>Název práce v angličtině:</b>	Baroque columns, crosses and statues in Litovel
<b>Anotace:</b>	Bakalářská práce zpracovává téma barokního sochařství v Litovli. V úvodu nastiňuje cíle práce. Dále předkládá kapitolu o autorech, kteří se věnovali Litovli a její historii. V hlavní části se práce chronologicky zabývá dochovanými památkami především barokními sloupy, kříži a sochami a věnuje se i dobovým sochařům, autorům těchto děl. Mezi tyto autory patřil Johann Sturmer, Václav Rende, Tobiáš Schütz, a Jiří Antonín Heinz. Součástí práce je podrobný soupis zmiňovaných dochovaných sochařských realizací z období baroka. V závěru práce shrnuje vybrané informace o barokních sochařských dílech v Litovli.
<b>Anotace v angličtině:</b>	The aim of this bachelor thesis is the art of baroque sculpture in Litovel. Introduction represents the main topic of this theses. Next chapter describes the art historians and local chroniclers who wrote about Litovel and its history. Main part of this thesis is ordered chronologically description of the preserved monuments - especially baroque columns, crucifixes and statues. It's also about the sculptors of these pieces of art. The list of sculptors including Johann Sturmer, Václav Render, Tobiáš Schütz and Jiří Antonín Heinz. The thesis also contains detailed inventory of mentioned preserved sculptural monuments and realizations of the Baroque era. In conclusion thesis summarizes results of research about the baroque sculptures.
<b>Klíčová slova:</b>	Litovel, sloup Nejsvětější Trojice, sv. Jan Nepomucký, Mariánský morový sloup, Johann Sturmer, Jiří Antonín Heinz, Tobiáš Schütz, Václav Render

<b>Klíčová slova v angličtině:</b>	Litovel, column of Holy Trinity, St. John of Nepomuk, Marian plague pillar, Johann Sturmer, George Anton Heinz, Tobias Schütz, Václav Render
<b>Rozsah práce:</b>	69 106 znaků
<b>Jazyk práce:</b>	čeština